

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
STUDIUM HUMANITNÍ VZDĚLANOSTI

Vojtěch Hrabánek

EZECHIELOVO VIDĚNÍ A PRVEK BOŽÍ MOCI
VE FILMU PULP FICTION

Bakalářská práce

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 24. 6. 2021

Podpis autora: .....

Poděkování

Mé poděkování patří doc. Mgr. Aleši Novákovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Vojtěch Hrabánek

Obsah

ÚVOD	6
1. PROROK EZECHIEL	7
2. BIBLICKÁ VIDĚNÍ	8
2.1. Knihy prorocké	9
2.2. Apokalyptické knihy	10
2.3. Kniha Ezechiel a prorokova vidění	11
2.3.1. Křesťanství a Ezechiel	13
2.3.2. Morální aspekt Ezechielova proroctví.....	16
2.3.3. Trauma exilu.....	21
2.3.4. Proti vlastnímu národu (Ez 1-24)	23
2.3.5. Proti cizím národům (Ez 25-32).....	24
2.3.6. Naděje, spása a obnova (Ez 33-48)	24
3. PULP FICTION A EZECHIEL	25
3.1. Film Pulp Fiction	25
3.2. Ezechiel 25,17	30
3.3. Vidění Ezechiela ve filmu Pulp Fiction	33
3.3.1. Jules Winnfield	34
3.3.2. Vincent Vega	37
3.3.3. Mia Wallace.....	39
3.3.4. Butch Coolidge	41
ZÁVĚR	44
BIBLIOGRAFIE	45
PŘÍLOHY	47
Ezechiel povolán za proroka (Ez 1,1-3,21).....	47
Soud nad Jeruzalémem (Ez 3,22-24,27)	47
Soud nad pronárody (Ez 25,1-32,31).....	49
Obnova lidu (Ez 33,1-39,29)	50
Nový Jeruzalém: chrám (Ez 40,1-47,12)	51
Země a město (Ez 47,13-48,35).....	52

Abstrakt

Prorok Ezechiel se ve svých vizích dotýká následků lidského jednání, které hraje důležitou roli při Božím soudu a stává se tak důležitým předpokladem pro budoucí trest či milosrdenství, kdy Hospodin ukazuje svoji svrchovanost a nekonečnou moc. Tato práce se na základě výkladu Ezechielova proroctví pokouší objevit akt odplaty a vykoupení ve filmu Pulp Fiction. Zkoumá také Ezechielův vliv a důraz na morální aspekty jednání člověka, které se ukazují jako neméně důležité v době, kdy jsou jeho činy sečteny a je postaven před Poslední soud. Text práce je rozdělen na tři části, přičemž první a druhá část se teoreticky věnují prorokovi Ezechielovi a jeho viděním. V závěrečné a hlavní části dochází k aplikování nabytých poznatků a odkrytí jednotlivých prvků a závěrů Božího soudu ve filmu Pulp Fiction a osudech jeho jednotlivých postav.

In his visions, the prophet Ezekiel touches on the consequences of human acts, which play an important role in God's judgement and thus become an important prerequisite for future punishment or mercy, when the Lord shows his sovereignty and infinite power. Based on the interpretation of Ezekiel's prophecy, this thesis attempts to discover the act of revenge and redemption in Pulp Fiction. It also researches Ezekiel's influence and emphasis on the moral aspects of man's behavior, which prove to be no less important at a time when his acts are counted, and he is brought to stand before the Last judgement. The text of the thesis is divided into three parts, while the first and second parts are theoretically devoted to the prophet Ezekiel and his visions. In the final and main part, the acquired knowledge is applied and the individual elements and conclusions of God's judgement are revealed in the movie Pulp Fiction and in the fates of its individual characters.

Klíčová slova

Ezechiel, vize, proroctví, Boží moc, Boží vůle, soud, trest, odplata, milosrdenství, film, Pulp Fiction

Keywords

Ezekiel, vision, prophecy, God's power, God's will, judgement, punishment, retribution, mercy, movie, Pulp Fiction

ÚVOD

Po uvedení filmu *Pulp Fiction* do kin jeho režisér Quentin Tarantino prohlásil: „*Nikdy jsem netvrdil, že budu psát příběh o vykoupení. Jenže, když napíšu takové velké množství postav a protínám jejich cesty, vždycky z toho vyjde, protože je to něčím, v co opravdu věřím.*“¹ Přestože se na základě těchto slov lze právem domnívat, že náboženský podtext filmu je pouhou náhodou, je v něm prvek upřímného poselství o vykoupení, na základě Božího soudu a milosrdenství, jasně patrný. Podtext snímku, spolu s Tarantinovým pozoruhodným spletvivem lidských osudů, na nás působí až moralizujícím dojmem.

Východiskem pro objevení těchto motivů nám bude kniha Ezechiel, která je součástí Starého zákona, za jejíhož autora je považován judský kněz Ezechiel, působící za dob babylonského exilu Izraelitů v 6. století před Kristem. Zaměříme se především na jím popisované prvky Boží intervence týkající se soudu a potrestání hříšníků a těch, kteří se protiví jeho zákonu a odvrátili se od Něho, či naopak odpuštění a milosti vůči těm, kteří Hospodina následují a žijí spravedlivým životem.

Ezechiel se ve snaze poukázat na Boží svrchovanost nepřímou zabývá i morálními aspekty člověka jako jednotlivce a cestami, jakými by se měly lidské činy ubírat, aby spasily duši. Na tento prvek biblického proroctví poukazují hlavně pozdější autoři, kteří analyzují jeho dílo.

Cílem této práce tak bude odkrýt čtenáři náboženský i morální podtext filmu *Pulp Fiction* a prvek Boží moci v návaznosti na knihu Ezechiel. V první kapitole se krátce seznámíme s postavou a životopisem proroka Ezechiel. Druhá část teoreticky uchopuje prorokovy vize v návaznosti na křesťanství a morální aspekty knihy. V poslední a třetí kapitole představíme hlavní část této práce, právě tam se pokusíme nalézt analogii mezi Božím zásahem a filmem *Pulp Fiction* na základě Ezechielova proroctví.

---

¹ Bailey (2014), 151.

1. PROROK EZECHIEL

O životě proroka Ezechiela² existují jen částečné a neucelené informace. Je to způsobeno obecným nezájmem biblických autorů, kteří kladli důraz spíše na jednotlivá poselství namísto biografických údajů samotných osob, a proto nelze vytvořit zcela ucelený obraz jeho života. Ve snaze o alespoň částečnou rekonstrukci je nutné se zaměřit na ty informace, jež máme k dispozici, hlavně na pozadí historických událostí, které se odehrály během jeho života. Mezi tyto události patří pád Jeruzaléma (597 př. n. l.) a první deportace Židů do babylonského vyhnanství.³ Tato událost bývá často nazývána jako „Zajetí“, přesto však drtivá většina Židů nebyla v exilu vězněna ani zotročena, a i přes tlak na jejich asimilaci si udrželi určitou osobní svobodu a míru etnické identity, zejména tradici kultu.⁴

Ezechiel byl synem Buziho. Narodil se v zámožné kněžské rodině a sám se stal knězem, což mu na jedné straně umožnilo podrobnější seznámení s řádem bohoslužeb a Šalamounovým chrámem v Jeruzalémě, na straně druhé bylo jeho vysoké postavení důvodem vyhnanství již během první babylonské deportace. V exilu se usadil v Tell Abíbu⁵, osadě ležící nedaleko průplavu Kebar, který se nacházel mezi Babylonem a Urukem, kde průplav ústí do Eufratu. Spolu s ním tam žila celá obec judských vyhnanců, nahlížejíc na zajetí lehkovážně díky víře v sílu jeruzalémského chrámu a jeho oběti, kdy očekávali, že Hospodin svému lidu opět pomůže, nedopustí jeho zkázu a umožní brzký návrat do vlasti, a proto není nutno věřit prorokům ani přijímat zajetí jako vědomí viny či jako trest. Změnit toto smýšlení bylo úkolem Ezechiela, který byl v roce 593 př. n. l. povolán Božím zjevením k prorockému úřadu, jež vykonával nejméně po 22 následujících let.⁶ Ve svých proroctvích hlásal Boží spravedlnost, a hlavně Boží věrnost, jež splní to, čím hrozí, ale i to, co slibuje. Obratu a naslouchání jeho slov se Ezechiel dočkal až po pádu Jeruzaléma, kdy se hrozby naplnily a vyhnanci pochopili, že mluvil pravdu. Upadli v zoufalství, ze kterého jim Ezechiel sliboval cestu – Hospodin lid opět shromáždí v zemi zaslíbené a dá jim nového krále-pastýře, jenž sjedná novou smlouvu s Hospodinem, přinášející blaho. Město i chrám povstanou z trosek a zároveň vznikne obec vynikající poslušností a oddaností Bohu.⁷

² Ezechiel z hebrejského Jechezkel znamenající Bůh je silný. *Knihy prorocké III.* (1981), 19.

³ McKeating (1993), 22-23.

⁴ Mein (2006), 66.

⁵ Pahorek klasů (z hebrejštiny), osada asi 90 km jihovýchodně od Babylonu. *Knihy prorocké III.* (1981), 13.

⁶ O dalším Ezechielově působení chybí informace. *Knihy prorocké III.* (1981), 14.

⁷ *Knihy prorocké III.* (1981), 14-15.

Ezechiel ve svých vizích prorokoval příchod katastrofy. V jedné z nich navštívil Jeruzalém před jeho druhým pádem a spatřil tam různé ohavnosti a kultovní nesrovnalosti, kterých se účastnili sami chrámoví kněží. Měl vizi soudu, při kterém budou obyvatelé města poraženi. Předpokládá se, že se nejednalo jen o vizi, ale že Ezechiel osobně navštívil Jeruzalém v době jeho obléhání a druhého pádu v roce 586 př. n. l. Avšak Bůh mu zakázal pociťovat lítost nad zkázou města i úmrtím jeho ženy, jelikož to byl Hospodinův záměr, který má probudit a osvobodit od hlouposti a nevěry vyhnance usídlené v Babylonu. Fohrer to nazývá „podmíněným optimismem“, mezi který řadí i některé věštby proti cizím národům. Zdá se však, že tato fáze postupně ustupuje optimismu, ve kterém prorok předpokládá návrat lidu do jejich vlasti a jeho opětovné spojení, i když dle dostupných informací se jeví, že se Ezechiel nikdy do vlasti nevrátil.⁸

2. BIBLICKÁ VIDĚNÍ

V Bibli nalezneme řadu vizí, které se týkají Boha či andělů. Každé Boží vidění je zobrazeno jako součást biblického příběhu, nelze však s jistotou určit, zda ho autor chápal jako realitu nebo jen jako vizi (proroctví). Proroci interpretovali zpravidla svá vidění symbolickým způsobem. Často je spatřovali skrze anděly, a to hlavně v apokalyptických příbězích. Otázkou zůstává, zda proroci skutečně věřili tomu, co popisují, či jejich vize byly jen formou literárního vyjádření. V mnoha případech nelze na tuto otázku jasně odpovědět.⁹ Proroka lze chápat, jako osobu předpovídající budoucnost. U biblických proroků je možnost spatřit skryté souvislosti mezi proviněním a trestem. Čím méně jsou příčinné souvislosti jasné, tím znatelněji se projevuje „paradox předpovědi“¹⁰. Jinými slovy, kdyby člověk s jistotou věděl, co se přihodí, mohl by tomu zabránit, proto jsou vidění zpravidla nejasná nebo alespoň dvojnásobná. Svoji neznámou příčinou takové vize přitahují a zároveň i děsí. Vize v Bibli jsou zpravidla všeobecné a neurčité, ale vždy jsou spojeny s odsouzením zla v přítomnosti, které se stává příčinou trestu. V tomto pohledu můžeme proroky vzdáleně připodobnit k vědcům, kteří stejně jako oni vidí spojitost mezi příčinou (hříchem) a následkem (trestem). Trest tedy přichází jako následek porušení Zákona, smlouvy mezi Izraelem a Hospodinem. Bible si však uvědomuje, že přestože člověk může hřešit, je nutné svůj hřích uznat, litovat ho a kát se, aby Bůh mohl odpustit.¹¹

---

⁸ McKeating (1993), 26-27.

⁹ Dan (2008).

¹⁰ Sokol (2014), 294.

¹¹ Sokol (2014). 310.

Proroci volali po skutečném návratu Boha a odmítali pokrytecké pseudonáboženství, které z něho udělalo jen nečinnou modlu. Vykreslují ho jako živou bytost, která mluví, vidí a slyší, může se urazit, radovat i rmoutit, projevuje náklonnost i hněv. Je to milující Bůh, který nemůže být netečný. Zkaženost lidu ho zraňuje, a proto přichází soud a trest. Proroci se touto tézí snaží vysvětlit jednu z největších krizí izraelského národa v dějinách. Nechápu ji jako vítězství nepřátel, ale jako Boží soud za provinění jeho lidu a naději, že je Bůh neopustil a znovu svůj lid pozvedne a odvede do země zaslíbené.¹²

Během časů nejistoty se lidé mnohem více obávají budoucnosti, ztrácejí důvěru v sebe sama, a proto se obracejí k potřebě zjistit, co bude následovat. Za takové situace se „paradox předpovědi“ vytrácí, jelikož se objevuje představa neovlivnitelnosti budoucích událostí spojená s touhou na jejich nahlédnutí. Nejde ani tak o možnost je ovlivnit, jako spíše se na ně připravit či se před nimi skrýt. Takové období je živnou půdou pro jakékoli předpovědi, věštby a vize. Tato víra v osud má, kromě jistého ulehčení, i stinnou stránku, kterou představuje nemožnost ovlivnit budoucnost svým jednáním. Svoboda rozhodování se tak stává pouhou iluzí. Zároveň však přináší určitý pocit úlevy, pramenící z toho, že člověk nenese odpovědnost za své činy. Jde o napětí mezi svobodou a osudem, mezi aktivním jednáním a rezignací. V Bibli je kladen důraz na svobodné jednání, kdy namísto osudu vstupuje závislost člověka na Bohu. Hospodin mu své plány sděluje jako spojení viny a trestu. Lidé mají ze všech sil konat to, co považují za správné, ale pokud něco nemohou ovlivnit, nemusejí se tím trápit, jelikož takové věci jsou v rukou Božích. Člověk má přesto tendenci a touhu nahlédnout do budoucnosti a připravit se na ní, k čemuž mu dopomáhají proroctví.¹³ Vize však nekončí jen u izraelského národa, ale zahrnují celý svět, jenž má být jednoho dne Boží láskou zcela napraven¹⁴, jednoho dne, kdy „...*pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji...*“ (Mi 4,3)¹⁵.

2.1. Knihy prorocké

Období proroků lze charakterizovat nejen dobou hospodářské prosperity a rozvoje izraelského království, ale i dobou duchovního, mravního a sociálního úpadku, který vyústil v rozpad Samaří (722 př. n. l.) a následně i druhý pád Jeruzaléma (586 př. n. l.). Dobyť země zaslíbené bylo způsobeno vpádem Asyřanů a Babyloňanů. Události, které se

---

¹² Prorocké knihy Starého zákona (2008), 10.

¹³ Sokol (2014), 295-296.

¹⁴ Prorocké knihy Starého zákona (2008), 11.

¹⁵ Bible (2008), 1189.

odehrály, nezaznamenali proroci jako dějepisci ani jako věštcí. Jednalo se spíše o vidění, vhled do reality a vyústění současného stavu. Tento vhled nebyl způsoben jejich inteligencí či vzděláním ale připisovali ho Božimu vnuknutí, které bylo zdrojem jejich poselství. To je patrné především v jejich neustálém odkazování na Boha: „*Tak praví Hospodin!*“¹⁶.

Prorocké knihy se tedy zaměřují na bezprostřední dodržování Božího slova, označují poučení a vztahují se ke konci lidstva. Jednou z prorockých knih je i Kniha Ezechiele, která je částí Starého zákona. Sám Ezechiele je označován za tzv. velkého proroka (dalšími velkými proroky jsou Izajáš, Jeremiáš a Daniel). Vidina Božího vítězství nad nepřáteli, plán spásy a blaženost pro izraelský národ se v židovské eschatologii objevuje již před vyhnanstvím, ale pouze v rámci dosavadních národních dějin. Během vyhnanství mizí představa na brzký příchod mesiáše, jelikož neodpovídají prorockým předpovědím o příchodu Božího království. Aby nevymizela i naděje, objevila se nutnost změnit její chápání. Vyhnanství ukázalo, že očekávané blaženosti nelze dosáhnout v tomto světě, ale jen díky zásahu Boha mimo lidské dějiny. Tím se otevřela cesta pro apokalyptiku.¹⁷

2.2. Apokalyptické knihy

Apokalyptika¹⁸ je mladší formou prorocství. Využívá prorocství jako pramene poznání, doplněné o svůj výklad a zamyšlení své doby. Charakterizují ji alegorie, symbolika, spekulace a vidění, kde často vystupují zvířecí bytosti. Objevuje se hlavně mezi 2. st. př. n. l. až 2 st., kdy izraelský lid procházel politickými krizemi a smyslem bylo udržet a posílit víru národa. Apokalyptika se snaží odhalovat záhady světa a pomocí učeného zájmu předkládá vize různých konců světa. Oproti prorocstvím, která se zaměřují jen na dosavadní dějiny svého národa, vysvětluje celé světové dějiny s důrazem na jejich konec. Základem je Boží plán, úmysl vedoucí od samého počátku skrze různá období až ke konci světa (patří sem např. stvoření duchů, pád andělů, vznik zla, boj zla proti Bohu a následné katastrofy vedoucí ke konci světa a Božimu soudu). Konec světa je chápán jako velmi blízký. Jde o období, ve kterém je všudypřítomné střetnutí Boha a Satana.¹⁹

Zvláštními typy vidění v apokalyptické literatuře jsou nebeské cesty biblických osobností, při kterých navštěvují nebe i zemi (Ráj i Peklo). Mezi ně patří Kniha Enoch²⁰,

---

¹⁶ Prorocké knihy Starého zákona (2008), 9.

¹⁷ Knihy prorocké III. (1981), 7-8.

¹⁸ Apokalyptika z řeckého *apokalyptein* (zjevují). Knihy prorocké III. (1981), 8.

¹⁹ Knihy prorocké III. (1981), 8.

²⁰ Ve své 14. kapitole popisuje Boží palác, kde Enoch spatřuje Boží slávu.

která se stala inspirací pro Danteho.²¹ U Ezechiela se lze setkat s apokalyptickými prvky ve viděních o Božím voze (Ez 1), cherubínech (Ez 9-10), ohlášení Góga a Magoga (Ez 38-39) a ve vidění obnovení obce (Ez 40-48). Avšak zcela apokalyptickou knihou Starého zákona, je až kniha Daniel, obsahující typické znaky apokalyptiky: dějinná vyprávění a vidění.²²

2.3. Kniha Ezechiel a prorokova vidění

Jak již bylo zmíněno, kniha²³ je součástí Starého zákona a jedná se o jednu z prorockých knih. Ezechiel působil až do pádu Jeruzaléma spíše symbolicky. Změnilo se to až po dobytí města, kdy začal promlouvat ke svým posluchačům s nadějí na splnění Božích slibů. Snažil se je oslovit hlavně proctvími, která dokázal velmi živě popsat, často však na úkor významu. Tím, že byl knězem, odlišoval se od ostatních proroků, jakožto nezávislých obhájců mravního jednání a protivníků kněžství.²⁴ Text lze považovat za exilové dílo, nicméně nám neodhaluje nic o historických událostech ani o způsobu života v babylonském vyhnanství, který představuje zlomový bod v židovských dějinách.²⁵

Kniha má 48 kapitol a stejně jako několik dalších prorockých knih má strukturu složenou ze tří částí. Začíná věštbami proti proviněním vlastního národa a viděním soudu nad Izraelem a Jeruzalémem (Ez 1-24). Následují věštby proti cizím národům (Ez 25-32) a je zakončena proctvími naděje a spásy, obnovou lidu a Jeruzaléma (Ez 33-48).²⁶

Jedním z nejvýraznějších rysů knihy je zvláštní druh jazyka, který využívá. Oproti ostatním prorockým knihám, tvořeným převážně poezií, je kniha Ezechiel charakteristická prózou. Nejde však jen o dominující prozaický styl knihy, ale především o jeho rétorickou formu. Ta je spíše zdouhavější, rozvláčná a často se opakuje, silně připomíná kněžskou formu neobvyklých frází, které lze nalézt v Pentateuchu²⁷, jelikož se snaží vše popsat mnohem detailněji než ostatní proroci. V knize se na konci proctví často objevuje typický Ezechielův vzorec: „*I poznáte, že já jsem Hospodin.*“ Dalším z typických rysů je uvádění předmětu pomocí otázky, zpravidla skrze hlas Hospodina: „*Lidský synu, vidíš, co dělají...?*“.²⁸ To dává Ezechielově knize nezaměnitelný ráz, podílí se na tom i surrealistická či fantaskní podoba vizí, které nalezneme například v kapitole Ez 37 (Údolí

---

²¹ Dan (2008).

²² Knihy prorocké III. (1981), 9.

²³ Knihou je myšlena kniha Ezechiel.

²⁴ Knihy prorocké III. (1981), 17-18.

²⁵ Furman (2020), 32.

²⁶ McKeating (1993), 15.

²⁷ Pentateuch označuje Pět knih Mojžíšových (Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium).

²⁸ McKeating (1993), 17-18.

suchých kostí). V knize se objevují i podobenství, jež dotvářejí ucelený dojem textu působícího na čtenáře.

Avšak nejdůležitějším prvkem, který významně přispívá ke zvláštnímu stylu knihy, jsou uzákoněná proroctví, která Zimmerli nazývá znameními.²⁹ Ta jsou od nepaměti součástí izraelských proroctví a Ezechiel je používá mnohem propracovaněji než ostatní proroci a v nebyvalé míře. Dále interpretuje Ez 1–3,15 jako povolání Ezechiela za proroka a srovnává je s dalšími biblickými rozhovory ve snaze nalézt odpověď na otázku jeho původu, časového období a místa, kde byl Bohem povolán. Dotýká se i cílů proroka poukazujících na kontinuitu božské věrnosti a Hospodinovu absolutní svrchovanost, které se projeví jeho lidu i mimo vlast.³⁰

Jedním z dalších znepokojujících rysů mnoha moderních čtenářů může být počet veršů, které představují frekvenci popisu nadpřirozené translokace.³¹ Tato translokace je nejlépe popsána v Ez 8, kde je Ezechiel chycen Boží rukou za vlasy a transportován z Babylonu do Jeruzaléma. Dále ji lze nalézt v Ez 11,1; Ez 11,24 a mnoha dalších kapitolách či verších knihy. Naopak v některých pasážích nehovoří Ezechiel přímo o translokaci ale o tom, že ho Boží ruka (Ez 37,1) nebo Duch (Ez 43,5) přivedli ve viděních do země Izraele. V některých částech se dokonce objevují společně ruka Boží i Duch, což ilustruje skutečnost, že ruka i Duch Páně jsou silně propojeni.³²

Židovská tradice knihu interpretuje jako mystickou a bizarní vizi označovanou *merkabah*³³, ve které Ezechiel spatřuje Boží vůz, velké kolo Boží milosti.³⁴ Sama interpretace díla není tolik podstatná. Důležitější je vnímání náboženské kultury, kterou vytvořilo. V raném judaismu se jednalo, stejně jako v případě křesťanství, o náboženství Písma, které bylo v souladu se starověkými texty a jehož stoupenci ho přijali jako Boží slovo. Rabíni v Ezechielově knize spatřovali něco životně důležitého, před čím má být obyčejný člověk varován, a proto se studium textu *merkabah* stalo předmětem rozsáhlé diskuze a omezení.³⁵

Knihu Ezechiel popisuje proroctví v rámci jednotného příběhu psaného od začátku do konce v první osobě. Lze tedy předpokládat, že knihu napsal sám Ezechiel, ale při důkladnějším čtení je toto tvrzení nejisté. I přes jednotnost textu se začaly objevovat

---

²⁹ McKeating (1993), 19.

³⁰ Christman (2005), 2.

³¹ McKeating (1993), 20.

³² McKeating (1993), 21.

³³ Vůz (Boží vůz) z hebrejského *merkabah*. Halperin (1988), 1.

³⁴ Halperin (1988), 1.

³⁵ Halperin (1998), 4.

kritické ohlasy týkající se autorství knihy. Mezi hlavní učence zabývající se komentáři knihy Ezechiel ve 20. století patřili: Cooke, který se zabývá sekundárními úpravami textu, ale již neklade důraz na to, kdo a proč ho upravoval; Zimmerli, jenž detailně popisuje primární i sekundární části a oběma přikládá obdobný význam a Greenberg, který považuje všechny části knihy za stejně důležité a zároveň kritizuje Zimmerliho, jehož práci považuje za svévolnou a plnou předsudků. Přestože někteří kritici považují stále knihu za dílo jednoho autora, jeho komplexnost a závěry dalších učenců nás přesvědčují o pozdějších úpravách textu, jejichž smyslem bylo prodloužit odkaz díla i po smrti Ezechiela.³⁶

2.3.1. Křesťanství a Ezechiel

Pro křesťanskou exegetickou tradici jsou hlavními složkami Ezechielova proroctví nepochopitelnost Boha a ctnostný křesťanský život. Vedle toho je zde ještě složka obsažená v první kapitole knihy, jenž zahrnuje tři odlišné motivy vysvětlující jednotlivé podrobnosti prorokova vidění jako jednotu Starého a Nového zákona. Prvním motivem jsou čtyři stvoření jakožto čtyři evangelia, dále typologie Ezechiela-Krista, a nakonec kolo vozu uvnitř kola jako znamení vztahu mezi Novým a Starým zákonem a zároveň jako šíření evangelia nejen uvnitř jednotlivce ale po celém světě.³⁷ Takovéto vysvětlení prorockých vizí představuje interpretační tradici a teologickou reflexi, jejímž cílem je ukázat, že Starý zákon je křesťanská kniha, která líčí vztah Boha ke svému lidu v minulosti a očekává Krista a jeho tělo – církev.

Motiv vzájemného vztahu čtyř stvoření a evangelií je nejčastější interpretací prorocké vize, kterou prvně nalézáme u Ireneae z Lyonu. Ezechielovo vidění chápe jako potvrzení jednoty evangelií. Jejich jednota je odvozena od Hospodina a spočívá v existenci jednoho Boha, stvořitele vesmíru a otce Krista. Ireneus vysvětluje, že evangelia, spojená jedním duchem, se odrážejí ve čtyřech tvářích cherubínů, stvořeních, která představují obrazy díla Božího syna (Ez 1). Lev označuje královské vlastnosti Ježíše, obětní a kněžskou stránku zastupuje býk, člověk je symbolem příchodu mezi lidské bytosti a orel je darem Ducha vznášejícího se nad církví. Lev odpovídá evangeliu podle Jana, kde v úvodu popisuje Otcovu slávu. Evangelium Lukáše, kde Zachariáš obětuje Bohu, je zobrazeno býkem. Tvář muže označuje evangelium Matouše, protože se zabývá rodokmenem Ježíše a zdůrazňuje jeho pokoru a konečně orel je interpretací Markova evangelia přinášejícího

---

³⁶ Halperin (1998), 39.

³⁷ Christman (2005), 13.

dobrou zprávu, jehož první kapitola vyjevuje ducha proroků skrze jejich citáty.³⁸ Ireneus nalézá evangelia a tváře tvorů také ve spáse – lev promlouvá k patriarchům ještě před Mojžíšem, býk slouží liturgii a orel je darem Ducha, seslaného po vtělení, kterému odpovídá muž. Povaha čtyř tváří tvorů v Ezechielově vidění odpovídá úsilí Ježíše, a proto Ireneus tvrdí, že mohou existovat jen čtyři evangelia.

Tento motiv se později objevuje i u Jeronýma, který ho však upravuje. Evangelia Matouše a Lukáše jsou jako u Irene symbolizována mužem a býkem, zatímco Markovo evangelium je symbolizováno lvem a Janovo orlem. Jeronýmovým vzorem se inspiroval i Řehoř Veliký. Rozvíjí ho pomocí eschatologického výkladu, který nalézá v Ezechielově prvotním popisu stvoření vycházejících z ohnivého mraku³⁹: „...přihnal bouřivý vítr od severu, veliké mračno a šlehající oheň... Uprostřed bylo cosi podobného čtyřem bytostem...“ (Ez 1,4-5)⁴⁰. Řehoř se nevzdává spojení mezi prorokem a autory Nového zákona, naopak ho posiluje vytvořením kontinuity vznikající již u Ezechielových čtyř stvoření a plynoucí přes evangelia až po Kristovy současné následovníky, čímž podporuje představu, že Starý zákon je knihou církve.

Další exegetický prvek, kterým se Řehoř zabývá, je založen na teologickém základu čtyř tvorů jakožto obrazu evangelí a vyvolených. Za vyvolené pokládá druhy Spasitele, kteří jsou jeho součástí a on jejich hlavou (vychází zde z paulinské koncepce církve jako těla Kristova). Dochází tak k závěru, že v knize jde o symboliku samotného Krista. Symboliku Syna Božího, jenž se stal člověkem, sám se rozhodl zemřít v podobě oběti za naše vykoupění, jako lev povstal a po svém vzkříšení byl vyzvednut do výšin jako orel. Navazuje na Ireneův výklad jednoty Starého a Nového zákona a obohacuje ho o tvrzení, že Kristus je vrcholnou postavou Starého zákona.⁴¹

Avšak prvním, kdo formuluje typologii Krista a proroka Ezechiela, včetně specifík jeho vidění, je Origenes ve svých komentářích Písma. Origenes zdůrazňuje, že Ježíš je klíčem k pochopení Bible a Ezechiel, který káže ve vyhnanství, je jeho předobrazem a prorokova slova jsou adresována křesťanům. Dle Origena Ezechiel poukazuje na Krista již v první kapitole: „*Třicátého roku ve čtvrtém měsíci, pátého dne toho měsíce, když jsem byl mezi přesídlenci u průplavu Kebaru, otevřela se nebesa...*“⁴². Třicátý rok naznačuje prorokův věk, ve kterém byl, stejně jako Ježíš, svědkem otevření nebes. Datum odkazuje

---

³⁸ Christman (2005), 16.

³⁹ Christman (2005), 18.

⁴⁰ Bible (2008), 1059-1060.

⁴¹ Christman (2005), 22.

⁴² Bible (2008), 1059.

na čtvrtý měsíc židovského roku (leden), kdy byl Ježíš pokřtěn a Ezechiel povolán.⁴³ Poslední část, označená jako otevření nebes, má představovat sestup Ducha svatého při Ježíšově křtu⁴⁴.

Předzvěst Krista v knize Ezechiel nalézáme i u Eusebia z Kaisareie. Ten spatřuje v muži sedícím na trůnu Ježíše: „...kámen podoby trůnu...nahore na něm, bylo cosi, co vypadalo jako člověk...“ (Ez 1,26)⁴⁵, jakožto symbol spojení lidské a božské přirozenosti. Tuto pasáž chápe jako zjevení Pána (Božího slova).⁴⁶

Snahu o nalezení společného motivu mezi knihou Ezechiel a Novým zákonem, bychom našli i u mnoha dalších autorů, příkladem lze uvést Teodoreta z Kýru, Atanáše Alexandrijského, či milánského biskupa sv. Ambrože.

Někteří křesťanští autoři se zabývají i problematikou přítomnosti Boha v prorockých vizích v návaznosti na biblické pasáže, tvrdíc, že ho nelze spatřit během života. Jedním z nich je již zmíněný Ireneus z Lyonu, který v knize *Adversus Hērēses* vystupuje proti gnosticizmu tím, že Hospodina popsaného ve Starém zákoně chápe jako toho, kterého Ježíš nazývá Otcem.⁴⁷ Tvrdí, že gnostici nerozpoznávají v biblických proroctvích vtělení správně, protože Bůh vystupuje pouze skrze Slovo. Ireneus se zabývá Ezechielovými vizemi ve snaze obhájit toto paradoxní tvrzení, že Hospodin je neuchopitelný, ale přesto je zjeven v Kristu. Spatřuje to v Ezechielově pozorování vozu, které dokazuje, že proroci neviděli Boha přímo, ale jen jeho prostředky, a to pouze částečně. Výslovně to komentuje u Ez 1,28, kdy prorok uzavírá své závěry odmítnutím odpovědnosti: „*Vypadalo to jako duha, která bývá na mračnu za deštivého dne, tak vypadala ta záře dokola; byl to vhléd a podoba Hospodinovy slávy. Když jsem to spatřil, padl jsem na tvář a slyšel jsem hlas mluvícího*“⁴⁸. Toto tvrzení dává pocit, že Ezechielova vize Boha nebyla přímá, ale určitým způsobem zprostředkovaná. Ireneus shledává, že Ezechiel i ostatní proroci představují dílo Slova a nikoli samotného Otce, který je neviditelný. Naskytá se otázka: „*Co znamená vidět Boha?*“. Odpovědí by mohla být vize, při které se stáváme součástí Boha. Tato úvaha je předpokladem, že ho vidí jen ti, kteří „nesou Božího ducha“ a musejí to vědět.⁴⁹ Je-li něco vnímáno zrakem, je to srozumitelné a naopak, co vidět nelze, je mimo lidské chápání. Jde o výklad křesťanské tradice dospívající ke korelaci zraku a poznání, a proto lze rozlišit dva

---

⁴³ Christman (2005), 25.

⁴⁴ Christman (2005), 27.

⁴⁵ Bible (2008), 1060.

⁴⁶ Christman (2005), 30.

⁴⁷ Christman (2005), 63.

⁴⁸ Bible (2008), 1060.

⁴⁹ Christman (2005), 68.

způsoby vidění Hospodina. Prvním je spatření Boží slávy a jeho prostředků (např. láska či laskavost). Druhým způsobem je rozlišení Otce a Slova (zážitek), jenž ve 2. stol. postupně nahrazuje původní interpretaci Ezechiela a je patrný hlavně v Ez 1,26-27.⁵⁰

Také Eusebius spatřuje slávu Božího Slova v Ezechielově proroctví. Nalézá ho nejen ve verších 26-28 první kapitoly, ale i v Ez 8,2: „...*cosi vzhledem podobného ohni. Od beder dolů to vypadalo jako oheň a od beder nahoru to vypadalo jako záře...*“⁵¹, které identifikuje jako popsání Krista. Prorok dle Eusebia nespatřuje slávu Spasitele svým zrakem, ale očima porozumění ozářené Duchem svatým.⁵² Tuto neuchopitelnost Boha lze nalézt i mezi novoariánci, kteří tvrdí, že skutečnou podstatu Boží poznává jen Syn a Duch. Novoariánci zastávali názor, že zobrazení Hospodina v Písmu je provedeno pouze obrazně a alegoricky, a proto nelze Boha považovat za hmotného, což je častým omylem pohanských filosofů.⁵³

Méně radikálně se k Božské neuchopitelnosti staví Teodoret z Kýru. Sice přiznává, že Hospodin je nehmotný, bez formy a nemá hranice, avšak jeho povahu chápe jako neomezenou – tedy pokud Bůh uzná za vhodné, nabývá dle svého přání určité podoby ve vizích proroků. Zjevuje se jinak Abrahamovi, jinak Mojžíšovi a jinak Ezechielovi. Tomu se zjevil jako Boží sláva ve formě ohně.⁵⁴

2.3.2. Morální aspekt Ezechielova proroctví

Přístupy zabývající se charakteristikou etiky hebrejské Bible bychom mohli rozdělit na „popisnou etiku“ (snaží se odhalit morální normy a zásady v biblických textech a jejich návaznost k izraelské kultuře) a „normativní etiku“ (klade si navíc otázku: „*Jak dnes používáme Bibli jako zdroj morálních hodnot?*“).⁵⁵ Pro výklad Ezechielova proroctví je zpravidla využíván normativní pohled, ve kterém se ústředním problémem etiky Starého zákona stává poznání Boží vůle.

Morálním aspektem knihy Ezechiel se zabývá hned několik křesťanských autorů, například Origenes, Ambrož z Milána a Řehoř Veliký. Origenes v textu nalézá dva morální výklady. První se týká babylonského vyhnanství a nutnosti duchovní očisty každé duše, aby mohla nalézt opět cestu k Bohu. Druhý výklad je volnější a odkazuje na spojitost čtyř

---

⁵⁰ Christman (2005), 70.

⁵¹ Bible (2008), 1066.

⁵² Christman (2005), 72.

⁵³ Christman (2005), 80.

⁵⁴ Christman (2005), 90.

⁵⁵ Mein (2006), 6.

stvoření a trojdílnost duše v Platónově Faidru.⁵⁶ Tento motiv později přebírá a dále ho rozpracovává Ambrož.

Origenes tvrdí, že mezi vyhnanými hříšníky muselo být i několik spravedlivých osob, díky kterým nebyli zcela zbaveni Boží pomoci, jelikož Bůh je laskavý a jeho trest vždy provází milosrdenství. To bylo hlavním důvodem, proč se Ezechiel, přestože nezhřešil, ocitl ve vyhnanství. Sami Izraelci vidí Boží hněv jako nutný pro změnu života hříšníků, protože nabádá k pokání, které chrání před pozdější bolestí v Pekle. Dle Origena je babylonské vyhnanství a opuštění Jeruzaléma Bohem trestem za hříchy jeho obyvatel. V případě pokání však dosáhnou milosrdenství a bude jim umožněn návrat a obnova města, což ho vede k myšlence, že historie Izraele je paradigmatickým vztahem duše každého člověka a Hospodina, který má probudit posluchače a vybídnout je k duchovnímu očištění a dosažení spásy.⁵⁷

Jak bylo výše zmíněno podobností Ezechielových čtyř stvoření a trojdílnosti duše se podrobněji zabývá Ambrož z Milána. Zaměřuje se na tvory a jejich křídla, kterým připisuje Platónovu metaforu duše jako vozu. K prvkům Platónova díla Ambrož přidává několik teologicky podstatných změn. Nejpatrnějším rozdílem je, že vozatajem vozu (duše) je Kristus, nikoli rozum. Připodobňuje Platónův pohyb duše a čtyři hlavní afekty (hněv, chamtivost, potěšení a strach) k vozu a tvorům v první kapitole knihy Ezechiel.⁵⁸ V návaznosti na Faidru tvrdí, že pokud se duše zklidní, dosáhne spravedlnosti, čistoty, dobra a moudrosti. Zde Ambrož kombinuje Platónovy prvky s jazykem Cicera a vysvětluje, že duše musí být nadpřirozená, jelikož pozemský svět je prostorem pro Satana. Zároveň Ambrož ujišťuje, že člověk může být přítomen v těle, i když je „nad světem“.⁵⁹ V tomto vznešeném stavu se křídla duše nedotýkají pozemského života, protože člověk, který ve svém těle nese Boha, se vznáší mimo náš svět. Ambrož se opírá o literární tradici kapitol Ez 1,3-5: „...otevřela se nebesa a měl jsem různá vidění od Boha. Pátého dne toho měsíce...událo se slovo Hospodinovo ke knězi Ezechielovi... Tam na něm spočinula Hospodinova ruka.“⁶⁰ a Ez 10-11: „Jejich tváře se podobaly tváři lidské...; jejich křídla byla rozpjata vzhůru...“⁶¹, které se zaměřují na čtyři stvoření s nataženými křídly, jež interpretuje jako duši a tvory zobrazující její čtyři afekty (náklonnosti). Výše uvedené

---

⁵⁶ Christman (2005), 99.

⁵⁷ Christman (2005), 102.

⁵⁸ Christman (2005), 108.

⁵⁹ Christman (2005), 110.

⁶⁰ Bible (2008), 1059.

⁶¹ Bible (2008), 1060.

afekty zde nahrazuje jinými: muž představuje racionalitu, lev temperament, býk touhu a orel rozlišování. Důvodem nahrazení je, že zobrazení duše v Ezechiellově vidění je již dokonalejší, duše je umístěna do nebe ve společnosti Božího Slova. Dospívá k závěru, že afekty očištěné duše jsou stejné s vlastnostmi, které řečtí filozofové považovali za přítomné u každého moudrého muže – odpovídají čtyřem hlavním ctnostem: obezřetnosti (založena na lidském rozumu), statečnosti (nebojácnost před smrtí), střídmosti (pohrdání touhami těla) a spravedlnosti (představuje nejvyšší ctnost, která vidí a posuzuje všechny věci).⁶² Spravedlnost v tomto pojetí symbolizuje orel, který představuje zároveň spravedlivou duši, která prchá vzhůru před pozemskými věcmi. Ambrož zde nevychází z Platónova popisu cyklického pohybu duše, ale vidí ho jako lineární, jenž se v ideálním případě přibližuje k Bohu. Přirovnává ho k Ikarovu letu, kdy by pohyb duše měl odrážet rozvahu a moudrost a vyvarovat se vlivu pozemských tužeb, které by způsobily pád na zem.

Ambrož však jde dále a Vergiliův příběh o Ikarovi odhaluje jako protiklad ke Kristu. Kristus je dle něho příkladem nekonečného sledu dobrých skutků, zatímco Ikarus ztělesňuje vrtkavost mládí a bláznovství, jehož je nutné se vyvarovat. Ikara chápe jako jakýsi negativní model, zatímco Krista staví do postavy vzoru, od kterého se poměřuje nerozvážené chování.⁶³ Výsledkem Ambrožova tvrzení není snaha o zavedení platónské filosofie do křesťanství, ale naopak se snaží filosofii transformovat na základě Písma tím, že kdykoli je nalezena pravda, je jejím konečným zdrojem Bůh, který se zjevuje v Bibli. Ta se tak stává hlavním výchozím bodem našeho porozumění duše a Platóna lze chápat jen jako zdroj, který z Písma vychází.

Morálkou v knize Ezechiel se detailněji zabýval i Řehoř Veliký, který se oproti Ambrožovi zaměřil na to, jak by měl správný křesťan žít a kladl si otázku: „*Co znamená být křesťanem?*“.⁶⁴ Rozdílnost jeho zaměření vyplývá z toho, že působil již v době, kdy křesťanství udávalo definitivní podobu světa. Anna Matter to popisuje jako posun od alegorie k tropologismu, od víry k chování.⁶⁵ Obdobně jako Origenes a Ambrož vychází Řehoř z předpokladu, že prorocké vize pojednávají o křesťanských ctnostech, ale zaměřuje se na jejich tropologický obsah, který mu je základem pro morální interpretace.

S Ambrožem se shoduje i v hlavních ctnostech Ezechiellovy vize. Nenachází je však v křídlech či tvářích, ale ve čtyřech stranách každého stvoření: „*Ruce měly lidské, a to pod*

---

⁶² Christman (2005), 112.

⁶³ Christman (2005), 127.

⁶⁴ Christman (2005), 135.

⁶⁵ Christman (2005), 136.

křídly na čtyřech stranách; měly po čtyřech tvářích a křídlech.“ (Ez 1,8)⁶⁶ Zároveň klade důraz na dodržování pořadí jednotlivých ctností (např. obezřetné soudy nemají smysl, pokud se nedostává odvahy je vykonat, či pokud chybí umírněnost, může se spravedlnost proměnit v krutost). Kardinální ctnosti jsou tedy nedílnou součástí jak aktivního, tak i kontemplativního života, což je znázorněno srovnáním rukou a křídel, aktivního a rozjímavého života.⁶⁷ Ctnosti mají v Řehořově podání horizontální rozměr, vztahují se k sobě navzájem a mají být v rovině. Toto tvrzení opírá o Ez 1,23: „*Pod tou klenbou pak byla jejich křídla vztažena jedno k druhému, ...*“⁶⁸, které chápe jako symbiotický duchovní vztah, jenž by měl existovat mezi lidmi a dobročinností: „*ti, kteří obdrželi bohatství, mohou pomoci těm v chudobě*“⁶⁹. Sám však zjišťuje, že bohatí často zanedbávají modlitby, zatímco ti, kteří se modlitbě věnují, nemívají ani základní potřeby. Dle Řehoře tak vzniká vzájemnost, jež každému poskytuje to, co potřebuje – bohatí nabízejí jídlo a oblečení chudým, zatímco chudí věnují své modlitby duším bohatých. Jde o jedinečný výklad Ez 1,23, na jehož základě vysvětluje morální způsob života. Nabádá k neustálé vzájemné lásce, protože ta zachraňuje od hříchu a kdo obdržel milost, měl by ji poskytnout jinému, tak, aby naše „křídla“ byla narovnána.⁷⁰

Z novodobých autorů, zabývajících se morální hodnotou textu lze uvést Andrewa Meina či Sharon Moughtin-Mumby. Mein spatřuje v Ezechielově oddanosti kultu a rituálu poukázání na opravdové morální problémy, kdy se prorok ve svých vizích a alegoriích snaží šokovat čtenáře. Přestože někteří kritici se zaměřují na sexuální (někdy až pornografický) podtext díla a označují ho za nemorální⁷¹, Mein se soustředí na většinový názor, podle kterého kniha Ezechiel představuje zvrát ve vývoji izraelské morálky, hlavně v otázce individuální odpovědnosti, která je patrná nejvíce v Ez 18: „*Nikdo se nesmí vymlouvat, že trpí za druhého. Každý ponese následky vlastních činů...*“⁷².

Jak již bylo zmíněno, důvod vzniku knihy je spojen s babylonským vyhnanstvím. Obdobím, kdy se vyhnanci ocitli mezi dvěma různými morálními světy, mezi původním autonomním světem své vlasti a postavením menšiny v Babylonu, které představovalo ohrožení jejich společné identity.⁷³

---

⁶⁶ Bible (2008), 1060.

⁶⁷ Christman (2005), 138.

⁶⁸ Bible (2008), 1060.

⁶⁹ Christman (2005), 142.

⁷⁰ Christman (2005), 144.

⁷¹ Mein (2006), 1.

⁷² Bible (2008), 1079.

⁷³ Mein (2006), 3.

Kniha Ezechiel se tedy zaměřuje na krizi exilu, ve které se rituály jeruzalémského chrámu stávají hlavním prvkem etického systému a snaží se o udržení symbolické sounáležitosti s vlastí. Prozkoumává pojmy spojené s rituálem a čistotou dominující v morálním diskurzu proroka. Ezechielův důraz na tuto čistotu je obzvlášť výrazný v sociálním kontextu exilu, ve kterém se ocitl on sám i část židovské komunity.⁷⁴

Kult, rituál a čistota jsou středem Ezechielovy teologie. Negativně se ke vzájemnému srovnání rituálu a morálky staví H. W. Robinson, jenž kritizuje snahu klást rituál a morální požadavky na stejnou úroveň, ve snaze asimilovat jejich vnitřní hodnotu do vnější poslušnosti většiny. Naopak Mary Douglasová chápe rituály jako základní činnosti mající svůj význam v konkrétním sociálním kontextu. Jejich smyslem je symbolicky vyjádřit vztahy mezi lidmi, a proto jsou nedílnou součástí každé lidské existence. Rituály tak symbolizují morální hodnoty, jenž má skupina společné a zároveň vyjadřují vzájemný závazek jejích členů.⁷⁵ Douglasová své tvrzení doplňuje o zvyšování významu rituálů během ohrožení existence skupiny, kdy se kromě důrazu na čistotu prohlubuje i snaha o udržení hranic skupiny. O aplikaci závěrů Mary Douglasové se pokouší Daniel Smith, který v exilových textech nachází kultovní předpisy vyhnanců k odlišení jejich menšiny od ostatních.⁷⁶ I Thomas Renz souhlasí s hypotézou hodnoty rituálu ve vyhnanství Židů, ale jeho morální hodnotu spatřuje ve snaze upínání se na budoucnost, namísto současné zkušenosti v exilu. V textu knihy vnímá Ezechielovo znepokojení a obtížné zachování úplné čistoty v nečisté zemi: „... budou Izraelci jíst svůj pokrm nečistý mezi pronárody, kam je zaženu...“ (Ez 1,12-15)⁷⁷. Zastává názor, že snahou rituálu není dodržení hranic, ale naopak podpora očekávaného návratu do vlasti.⁷⁸

Ezechiel se snažil lidu ukázat rozdíl mezi čistým a nečistým: „A budou učit můj lid rozdíl mezi svatým a nesvatým, ...mezi nečistým a čistým“ (Ez 44,23)⁷⁹. Jde o rámeček dvou opačných konceptů, které jsou pro Ezechiela naprosto zásadní cestou, jak popsat hříchy národa a umožnit život kultu. Ve svých proroctvích odsuzuje izraelský lid za poskvrnění všeho čistého a svatého, jelikož nejzákladnějším stavem pro přístup ke kultu je čistota. Nečistému je přístup odepřen, dokud se nezaváže k aktu rituálního očištění a nepodstoupí oběť a dokud se nevyvaruje zakázaných činností.⁸⁰

---

⁷⁴ Mein (2006), 137.

⁷⁵ Mein (2006), 138.

⁷⁶ Mein (2006), 140.

⁷⁷ Bible (2008), 1063.

⁷⁸ Mein (2006), 141.

⁷⁹ Bible (2008), 1120.

⁸⁰ Mein (2008), 147-148.

Jedním z dalších přesvědčovacích nástrojů, které obsahuje Ezechiellovo proroctví je metafora. Ta má reorganizovat naše myšlenky, asociace a předpoklady. Ve své knize *Sexuální a manželské metafory* se jí zabývá Sharon Moughtin-Mumby. Vychází z Galambushe, který spatřuje vnímání ženské bytosti v Ezechiellově vizi, hlavně v Ez 16 (Kenaanský původ Jeruzaléma) a Ez 23 (Ohola a Oholíba), jako nebezpečně „jiné“ a přirovnává ho k pornografii. V nich je jeruzalémský chrám popisován jako žena, jenž ohrožuje chrám znečištěním, a to jak menstruací, tak nedovolenou sexuální aktivitou. Později, během obnovy chrámu, v kapitolách Ez 40-48, je žena nahrazena městem z neživého kamene.⁸¹ Galambush odkazuje na logiku metaforického jazyka Ezechiela, kdy absence ženské osobnosti v období obnovy je vyřešením problému znečištění, které bylo důvodem vyhnání a pádu města. Pro pochopení tohoto argumentu je nutné se obrátit ke starověkému chápání hlavního města jako manželky Boha. Ezechiellova metafora manželství tak slouží pro popis vztahu mezi lidmi a Hospodinem⁸² a metafora prostituce jako zrazení Boha jeho vlastním národem⁸³.

2.3.3. Trauma exilu

Aniž by nám kniha odhalila něco z historických událostí či života v babylonském zajetí, lze ji považovat za exilové dílo. Dle Furmana je smyslem díla interpretace reality, teologického vnímání osudu a vytvoření exilového myšlení v biblické literatuře. Chápe ho jako odraz vzniklého traumatu zakládajícího se na pocitech strachu, hanby a opuštění, které se zmocnily nedobrovolně odvedeného lidu. Trauma spočívá v názoru, že být odtržen od vlasti, ztratit pocit bezpečí své domoviny, je neodvolatelná událost, jelikož i po návratu, nelze ztracený čas plně obnovit. Zde se Furman přiklání k tvrzení Ameryho, který tvrdí, že opustit svoji domovinu lze jen pod nátlakem vnějších příčin, jako se to přihodilo v případě násilného deportování Izraelců.⁸⁴

Negativním dopadem traumatu na lidskou duši a mezilidské vztahy je i narušení víry v přirozený a Boží řád, které člověka uvězní v existenční krizi a ničí smysl jeho života. Jedinec ztrácí kontrolu nad sebou samým, objevuje se pocit ponížení, jenž vede k pocitu hanby a bezmocnosti. Ten nezřídka bývá provázen pocitem viny, méněcennosti a ztrátou víry z důvodu nevyslyšených modliteb.⁸⁵ Ztráta víry splývá s nekonečnou depresí a obět'

---

⁸¹ Moughtin-Mumby (2008), 19.

⁸² Moughtin-Mumby (2008), 22.

⁸³ Moughtin-Mumby (2008), 37.

⁸⁴ Furman (2020), 32-33.

⁸⁵ Furman (2020), 35.

traumatu se jí marně snaží odstranit ze svého svědomí. Oběť je stále pronásledována oním zážitkem, který se namísto minulosti neustále vztahuje k přítomnosti a jehož vědomí se znovu a znovu opakuje. Pocit viny Freud považuje jako neustálé nutkání napodobovat a být stejně násilný, jako ten, kdo ji způsobil.⁸⁶ Podle Bergera a Weisse lze onen proces definovat jako „ztrátu kultury“⁸⁷. Zároveň v něm spatřují i pozitivum, které je charakterizováno potenciálem růstu díky zvládnutí mnoha obtíží, zvyšující sebeúctu i sebevědomí. Vlast je nově definována živou realitou vzpomínek.

Babylonské vyhnanství, spojené s velkou bolestí způsobenou hněvem nad ponížením a opovržením je tedy dalším prvkem knihy Ezechiel. Daniel Smith označuje zkušenost z vyhnanství jako formu lidského bludiště – světa, ve kterém se člověk snaží opětovně naleznout smysl a řád. Tento proces provází mechanismy sociální interakce, jež se objevují hlavně v rituální čistotě a ve vývoji slovesnosti zaměřené na příběhy hrdinů, kteří překonali hrozby, jimž čelila utlačovaná komunita.⁸⁸ Kromě extatického proroctví je možné v díle najít i další metafory. Jak bylo již zmíněno, Maughtin-Mumby spatřuje v manželství alegorii na vztah Boha a izraelského lidu, a to hlavně v kontextu kultovní nevěry či spoléhání se na spojenectví s cizími národy.⁸⁹ Naopak Schmitt se zaměřuje na psychologické hledisko díla a tvrdí, že obsahuje nejvíce anomálií a psychologických otázek ze všech prorockých knih.⁹⁰

Jobling jde ještě dále a k psychologickému aspektu textu přidává i sociální analýzu. Dle něho je hlavním tématem knihy trauma exilu, díky kterému se čtenáři mohou ztotožnit s Ezechielovými pocity i poselstvími, v nichž je kombinováno vědomí s podvědomím, do něž je promítnut vlastní vnitřní svět každého čtenáře. Proti Joblingovi a Schmittovi se staví Kasher a Daschke, kteří v symbolech Ezechielova proroctví nespátřují odraz duševního stavu, ale vidí v něm náboženské a kulturní aspekty týkající se prorokových pocitů hněvu a zármutku způsobených ztrátou vlasti a ustavičnou touhou po návratu domů. Představy vyjadřující jeho zármutek a vyrovnání se se ztrátou lze nalézt ve vizi o vozu v kapitolách Ez 1-2, kde se Ezechiel cítí Bohem opuštěn a záchranou před tímto pocitem opuštění se stává odchod Hospodina spolu s Ezechielem a Izraelci do babylonského exilu.⁹¹

---

⁸⁶ Furman (2020), 37.

⁸⁷ Furman (2020), 37.

⁸⁸ Mein (2006), 72.

⁸⁹ Furman (2020), 39.

⁹⁰ Furman (2020), 39.

⁹¹ Furman (2020), 40-41.

Přestože je postava Ezechiela fyzicky umístěna do Babylonu, jeho mysl je posedlá Jeruzalémem a jeho zničením. Dle Garbera se čtením knihy vytváří dojem, že prorok prošel těžkým traumatem, byl svědkem mnoha zvěrstev a vyprávěním děsivých událostí se traumatu zbaví, ale Ezechiel se s ním vyrovnává pomocí symbolizace, a to jak v osobní, tak i společenské rovině. Obdobně jako poslání proroka i trauma ovlivňuje všechny aspekty života a narušuje duševní klid člověka.⁹² Ezechiel, oběť, se snaží vyrovnat s touto situací pomocí identifikace s pachatelem, trestajícím Bohem. Spojuje vlastní a Boží zuřivost vůči hříšnému Jeruzalému, čímž potvrzuje svoji sílu řečníka a zástupce lidu a získává znovu kontrolu.⁹³

2.3.4. Proti vlastnímu národu (Ez 1-24)

Tato část knihy se zabývá povoláním Ezechiela za proroka, proviněním izraelského národa proti smlouvě s Bohem a pádem Jeruzaléma. Ezechielovi se otvírají nebesa a on spatřuje různé podoby Boha a jeho slávy. Hospodin mu zjevuje svoji sílu, vyzývá ho ke službě a posílá Ezechiela ke vzpurnému izraelskému lidu. Prorok se stává strážcem svého národa a má jej varovat před konáním bezpráví. Má jim být příkladem a naznačit pohromu, která je všechny čeká pro jejich modlářství – bída, hlad a mor a rozprášení do celého světa. Ti, jež uctívají modly, budou potrestáni za své provinění a ohavnosti, jelikož Boží milost má své meze a hříchy si zaslouží soud.

Sám Ezechiel vidí, jak izraelský lid propadl modloslužbě, a i chrám je poskvrněn hříchem. Boží trest proto započne u chrámu, věrní budou označeni na čele a ostatní čeká záhuba. Poté bude rozptýlený lid opět shromážděn, Hospodin jim dá nové srdce, které již nebude z kamene, ale z masa. Bůh Ezechielovi přikazuje, ať prorokuje národu, že odpadnout od Hospodina znamená smrt, modly nikoho nezachrání, a proto je nutné se od nich odvrátit. Avšak ani přímluvy třech spravedlivých (Noe, Daniel a Job) nepomohou a Bůh ztrestá svůj lid, ponechá jen hrstku synů a dcer. Ostatní potrestá čtyřmi soudy: mečem, hladem, dravou zvěří a morem.

Jeruzalém, vystupující v proctví jako žena, se odklonil od Hospodina, přestože ho zahrnul vším. Ve městě panovalo smilství, a proto se Bůh rozhodl s ním zacházet, jako lid zacházel s Hospodinem, když zapomněl na dřívější smlouvu. Judský král Sidkijáš, kterého dosadil na trůn babylonský panovník, hledal pomoc u egyptského krále, čímž na sebe i svoji zemi přivolal neštěstí. Každý bude potrestán za svůj vlastní hřích a ponese následky

---

⁹² Furman (2020), 54.

⁹³ Furman (2020), 56.

svých činů, ponese osobní zodpovědnost za své chování. Duše, která hřeší, zemře, ale kdo se odvrátí od hříchů a bude jednat podle smlouvy, přežije. Stejně jako ten, jenž je spravedlivým.

Ezechiel varuje Judu před smrtí, kdy Hospodin zažehne plamen, který spálí vše. Bůh vytasí meč proti izraelskému národu a vyhledá spravedlivé i svévolníky. Soud vykoná babilonský král a Jeruzalém (Oholíba), kde se prolévá krev a panuje modlářství, promění Hospodin v pec a oddělí nespravedlivého od spravedlivého.

Stejně jako Jeruzalém i Samaří (Ohola) se stalo nevěrným svému Bohu, uctívalo jiné bohy, nepoučilo se z osudu své „sestry“ a smilnilo s Asyřany. Proto jako trest mrzkosti přivede Hospodin jejich milence proti nim samotným.

2.3.5. Proti cizím národům (Ez 25-32)

Zde Ezechiel popisuje soud nad pronárody (pohany), nad Amánem, Moábem, Edómem a Sidónem, kteří se provinili proti Izraeli. Také Pelištejci budou souzeni za šíření zkázy, budou vypleněni a za jejich krutost a nepřátelství je Bůh vyhubí. Trest se nevyhne ani Týru, kam přijdou Babyloňané a trosky města se stanou odstrašujícím příkladem. Město nadobro zanikne, jelikož domýšlivý týrský král se považuje za bohorovného. Souzen bude také Egypt, kde zkáza přichází skrze zpupnost faraóna. Bůh zpusťe egyptskou zem, která bude 40 let neobyvatelná, rozptýlí jeho národ a nechá ho padnout do rukou Nebúkadnesara. Egypt i jeho spojenci padnou, nepomůže mu ani jeho vojsko a ani jeho modly.

2.3.6. Naděje, spása a obnova (Ez 33-48)

Aby prorok nenesl krev za hříšníky, je jeho povinností, varovat je. Hospodin nebude trestat nevinné, ale každý bude souzen a potrestán za svůj hřích. Lid svojí nevěrou na sebe přivolal trest, ale kdo se napraví, má naději na spásu. Představitelé lidu dbají jen svého prospěchu, a proto se lidu ujme sám Bůh a pastýře potrestá. Tak jako pastýř pečuje o své stádo, shromáždí jej a přivede do jejich země, kde je bude pást a soudit. Bůh se nad lidem smiluje a dá mu nového pastýře, nového Davida a uzavře s nimi novou smlouvu pokoje. Hospodin zachrání své stádo a nebude mu již křivděno, bude zbaveno cizí nadvlády a opět bude požehnáno Bohem, který lid očistí od nepravosti a uchrání ho nových nevěrností darem svého srdce a ducha. Hospodin na svůj lid přivolá apokalyptického nepřítele Góga, ale sám se mu postaví a zničí ho, aby dokázal svoji nadvládu všem pronárodům.

V závěrečné části proroctví Ezechiel má vizi obnovy zničeného chrámu, včetně detailního popisu jeho částí. Obnova je provázána Božím návratem. Hospodin se vrátí východní bránou, která se na jeho počest navždy uzavře. Lid opustí veškeré smilstvo a Bůh zůstane navěky v jejich přítomnosti, nastane nový řád, hlásající povinnost pravidelné oběti, jakožto symbolu očištění od hříchu a izraelská země bude spravedlivě rozdělena mezi všechna pokolení.

Pro úplné vyobrazení Ezechielova proroctví je v příloze této práce uveden seznam všech prorokových vidění, včetně jejich krátkého popisu. Tento přehled vizí pomáhá čtenáři utvořit si celkový obraz Ezechielovy myšlenky o provinění, trestu a spáse vycházející z Božího úmyslu napravit hříšného člověka a poskytnout mu tak možnost odpuštění a dosáhnutí Jeho milosti.

3. PULP FICTION A EZECHIEL

V předchozích částech této práce jsme se podrobně seznámili s životním příběhem proroka Ezechiela a jeho vizemi způsobenými Božím zásahem. Nezapomeňme však ani na vliv textu na následnou křesťanskou tradici, kde je patrná snaha o nalezení propojení Nového zákona, Krista a Ezechielových proroctví. Nemalý důraz má také morální hodnota celého díla, která má poukázat na etické hodnoty a být vzorem chování nejen vůči lidem sobě navzájem, ale především vůči samotnému Bohu. Je očividné, že etické hodnoty vzešlé z textu vycházejí z událostí, které předcházely pádu Jeruzaléma a odsunu části izraelského národa do vyhnanství v Babylonu, jež byly způsobeny Božím zásahem jako trest za život plný hříchu. Nápravou a podmínkou milosti a odpuštění je etický prvek, tedy spravedlivý život a důsledná víra v jediného Boha. Touto snahou morálního osvícení, způsobeného zásahem Boží moci, se nám otevírá cesta k nalezení tohoto motivu i v rámci filmu *Pulp Fiction*.

3.1. Film *Pulp Fiction*

Autorem filmu je americký režisér a scénárista Quentin Tarantino (sám si ve filmu zahrál a ztvárnil vedlejší postavu Jimmyho), který si získal nemalý věhlas již předchozí tvorbou. I přestože mu jeho sláva otevřela dveře k několika režisérsky i komerčně zajímavým nabídkám, Tarantino je všechny odmítl, jelikož se rozhodl odjet do Amsterdamu, kde se chtěl plně věnovat dokončení scénáře k filmu *Pulp Fiction*, na

kterém spolupracoval již od roku 1990 s kanadsko-americkým scénáristou a kolegou Rogerem Avarym. Volnou inspirací pro scénář mu byl trojdílný hororový snímek *Black Sabbath* od Maria Brava z roku 1963.⁹⁴ Odkaz na Tarantinův pobyt v Evropě lze nalézt i v rámci filmu. Nacházíme ho v samém počátku, kdy postavy gangsterů Julese a Vincenta jedou automobilem na akci, při které mají vyzvednout záhadný kufřík svého zaměstnavatele. Vincent vypráví Julesovi zážitky z několikaleté cesty po Evropě. Téma rozhovoru se mimo jiné dotkne i zmiňovaného pobytu Vincenta v Amsterdamu a tamních hašišových barů.

Vraťme se však k filmu. *Pulp Fiction* měl premiéru 21. května 1994 na filmovém festivalu v Cannes, kde získal Zlatou palmu, nicméně oficiální premiéra v severo-amerických kinech se konala až na podzim téhož roku. Po uvedení do kin se okamžitě stal velmi populárním a úspěšným – již v roce premiéry se mu podařilo změnit tehdejší tvář kinematografie a stát se kultovním filmem. Tento status si zachovává dodnes, a proto je právem považován za nejlepší Tarantinův snímek, což podporuje nejen jeho obrovská míra popularity, ale i získaná ocenění a kritické či divácké ohlasy, které filmu přinesly neuvěřitelných 48 nominací, včetně 7 nominací na Oscara, z nichž se podařilo vyhrát 23 filmových cen.⁹⁵

Název *Pulp Fiction* odkazuje na časopisy plné násilí a dramatických dialogů, které byly populární hlavně na přelomu 20. století a jejichž označení „*pulp*“ bylo odvozeno od stejnojmenného anglického výrazu pro levný papír z buničiny používaný pro jejich tisk. Tato beletrie byla doslova na jedno použití, a to pravděpodobně i kulturně. Obálky pulp časopisů byly velmi výrazné, zpravidla na nich byla zobrazena mladá žena v násilné scéně. Samotné příběhy představovaly zločince, šílené doktory, obojetné ženy či jiné postavy, které byly vylíčeny se zaměřením na méně ušlechtilé instinkty čtenáře. Není proto divu, že slušní občané považovali tyto časopisy za laciné, násilné a sexistické. Naopak překvapivější je, že i přes toto negativní vnímání byly pulp časopisy podle historika Petera Hainiga extrémně populární. Jejich vysoká produkce odrážela poptávku, kdy stále gramotnější obyvatelé požadovali nějakou formu zábavy. Autoři se inspirovali neklidnou dobou počátku 20. století a ve svých dílech popisovali nekončící přehlídku korupce, násilí a společenského úpadku. Dle literárního kritika Cliva Blooma to byl pokus o zobrazení narušeného způsobu života ve velkých městech, který se stal předlohou moderního kriminálního thrilleru. Aby autoři oslovili co nejširší spektrum čtenářů, sjednotili

---

⁹⁴ *Pulp Fiction Study Guide (1999-2021)*.

⁹⁵ *Pulp Fiction (2008-2021)*.

používané náměty pomocí stereotypů, např. nebezpečný Číňan. V návaznosti na stereotypy v pulp literatuře roku 2013 Tarantino přiznal, že jeho záměrem bylo divákovi předložit již miliardkrát zobrazená klišé – boxer, který má prohrát, ale zvítězí, apod. Nicméně dialogy či často se opakující fráze se ve filmu liší od klasických pulp příběhů svojí délkou, složitostí a propletenější strukturou, která nutí diváka stále sledovat děj.⁹⁶ Přestože je Tarantinova tvorba obecně považována za plnou násilí, skutečností je, že i v tomto případě došlo k odklonu od stereotypů, jelikož v celém Pulp Fictionu je přímo zabito pouze šest lidí a další tři jsou vážně zraněni a jejich smrt lze jen předpokládat.⁹⁷

Samotný snímek lze zařadit do kriminálně dramatického stylu s prvky černé komedie a neo-noir žánru, ve kterém se Tarantinovi podařilo neopakovatelně zkombinovat různá filmová klišé a vzory, a tak publiku představit epickou formou postavy gangsterů zcela netradičním pohledem – jako obyčejné lidi s neobyčejnou prací, jež sami prožívají obdobné problémy jako kdokoli jiný. Pulp Fiction je o mnoha věcech, ale nakonec se zaměřuje na náboženské a biblické motivy vykoupení a spásy, které se autorovi umně podařilo вплést do celého děje. Ačkoli se film může na první pohled zdát absurdní a někdy až nesmyslně násilný, představuje nám svůj smysl skrze víru založenou na tématech spásy a Boží milosti. Při uvědomění si této skutečnosti získává chaoticky vypadající vyprávění, směšné momenty a osudy jednotlivých postav mnohem hlubší smysl.⁹⁸ Tento zcela nevídaný způsob vyobrazení postav, kdy se režisérovi podařilo ukázat lidskou stránku i u lidí, u kterých se běžně zdá, že ji postrádají, se stal jedním z důvodů nezvykle velké popularity filmu po celém světě.

Celý děj filmu je rozdělen do sedmi časově na sebe nenavazujících částí, které však lze spojit do tří ucelených příběhů.⁹⁹

1. Prolog

Autor nás v této části přivádí do restaurace a seznamuje nás s mladým párem, který se živí drobnými loupežemi. Dvojici tvoří Hunny Bunny a Pumpkin. Ti během jídla přemýšlejí nad svým dosavadním životem a docházejí k závěru, že vykrádání obchodů není dostatečně výnosné, a proto se rozhodnou využít momentu překvapení a přepadnout restauraci, kde se právě nacházejí. Kromě vykradení pokladny chtějí ukrást i peněženky hostů s očekáváním, že jejich lup bude znatelně větší.

---

⁹⁶ Bailey (2014), 39-43.

⁹⁷ Bailey (2014), 159.

⁹⁸ Pasion (2020).

⁹⁹ Pulp Fiction (2008-2021).

2. Předehra k Vincentu Vegovi a ženě Marselluse Wallace

Zde se poprvé setkáváme s postavami gangsterů Julese Winnfielda a Vincenta Vegy. Ti jedou autem a probírají nedávnou Vincentovu cestu po Evropě. Jules se pozastavuje nad drobnými rozdíly, jako jsou hašišové bary či hranolky servírované s majonézou namísto kečupu. Po zaparkování v cíli své cesty se rozhovor přesouvá k ženě jejich šéfa, kterým je Marsellus Wallace, protože ten požádal Vincenta, aby ji večer udělal společnost a vzal ji někam na večeři. Vincent vypráví historku, kdy Marsellus vyhodil z okna muže jen za to, že jeho ženě Mie masíroval nohy, čemuž Jules moc nevěří. Téma je ukončeno v okamžiku, kdy klepají na dveře do bytu, ve kterém mají vyzvednout kufřík Marselluse. Tam se setkávají se třemi lidmi, které Jules poučuje o obchodních vztazích s jejich šéfem a poprvé zde cituje svoji oblíbenou pasáž z Bible Ez 25:17 po jejímž dokončení začne střílet.

3. Vincent Vega a žena Marselluse Wallace

Na scéně se objevuje Marsellus a boxer Butch Coolidge. Marsellus informuje Butche o nadcházejícím zápase a instruuje ho k tomu, aby zápas prohrál. V baru se objevuje Vincent s Julesem a po odchodu Butche předávají Marsellusovi kufřík, který ráno ten den vyzvedli. Následně Vincent navštěvuje dealera Lance, od kterého kupuje heroin a odjíždí vyzvednout Miu. Společně jdou na večeři do restaurace ve stylu 50. let, kde se účastní taneční soutěže. Během večere se Vincent od Mii dozvídá, že historka, kdy Marsellus vyhodil muže z okna kvůli masáži jejích nohou, je přehnaná. Poté Vincent Miu odváží domů a odskakuje si u ní na toaletu, kde se snaží sám sebe přesvědčit, aby neprovedl nějakou hloupost a nedopustil se ničeho nepatřičného. Mezitím, co je na toaletě, Mia objevuje v jeho kabátu heroin a s mylným úsudkem, že se jedná o kokain, si bere dávku. Ihned kolabuje a Vincent v obavě o její život ji odváží k Lancovi, kde ji píchne adrenalinovou injekci, aby se probrala. Mia naštěstí incident přežije a Vincent ji odváží zpět domů. Při rozloučení se oba vzájemně dohodnou, že daný večer si nechají jen pro sebe a nebudou se o něm nikde zmiňovat.

4. Předehra ke Zlatým hodinkám (a – flashback, b – přítomnost)

- a) Flashback – zde se vrátíme do minulosti, kdy byl Butch ještě malý kluk a kapitán Knoos mu přišel oznámit, že jeho otec zemřel ve Vietnamu. Předává mu hodinky po jeho pradědovi, které na otcovo přání schraňoval po celou válku.
- b) Přítomnost – Butch se probouzí ze vzpomínky na dětství celý zpcený a do místnosti vstupuje trenér a říká mu, že je načase jít, jelikož zápas právě začíná.

5. Zlaté hodinky

Děj navazuje na Butchův odchod k zápasu, který měl v pátém kole prohrát, nicméně po vzpomínce na otce a dětství, dohodu s Marsellusem porušil a protivníka knokautoval. Dále sledujeme Butche, jak narychlo sbírá své věci ze šatny, utíká a nastupuje do taxíku, který ho odváží do hotelu za jeho přítelkyní Fabienne. Během cesty se z rádia dozvídá, že jeho protivník zemřel na následky sražení při zápasu. Po příjezdu do hotelu tráví noc s Fabienne a ujišťuje ji, že vše bude v pořádku, nicméně ráno nemůže najít otcovy zlaté hodinky a dozvídá se, že je jeho přítelkyně zapoměla vzít z jejich bytu, a i když je to riskantní (má obavy z pomsty Marselluse), rozhodne se pro ně vrátit. V bytě nalezne odloženou zbraň a zaslechne spláchnutí na toaletě, z níž následně vychází Vincent, kterého Butch zabíjí nalezenou zbraní. Vrací se do hotelu za Fabienne a po cestě naráží na Marselluse, ten ho pronásleduje a honička končí v jedné zapadlé zastavárně, kde je zastavuje ozbrojený prodavač a oba omračuje. Z mdlob se Butch i Marsellus probouzejí svázáni ve sklepě zastavárny, kde je prodavač Maynard s policistou Zedem a jejich otrokem v latexu Gimpem. Je patrné, že je chtějí znásilnit. Butchovi se naštěstí podaří vyprostit z pout, zatímco se násilníci věnují Marsellusovi. Namísto útěku se rozhodne Marselluse zachránit a zabíjí prodavače, čímž vyrušuje policistu. Toho Marsellus postřelí brokovnicí a říká Butchovi, že jsou si tímto vyrovnáni a pokud zmizí z města, odpustí mu jeho podraz v zápase. Butch neváhá, bere policistův chopper a odjíždí za Fabienne.

6. Situace kolem Bonnie

V této části se vracíme do bytu, kde Vincent a Jules vyzvedávají kufřík svého šéfa. Jeden z mladíků, který je ukrytý v koupelně, poslouchá Julesovo citování Ez 25:17. Po ukončení biblického monologu a zastřelení jednoho z kumpánů se vyřítí z úkrytu a začne po dvojici gangsterů střílet, zázrakem je však netrefí ani jedna kulka a oni ho okamžitě zabíjejí. Ze čtveřice zbývá pouze Marvin, kterého berou s sebou. Během cesty diskutují o tom, co se vlastně v bytě stalo – dle Julese šlo o Boží zázrak, zatímco Vincent to považuje za pouhé štěstí a snaží se stejný názor získat i od Marvina, který sedí vzadu v autě. Bohužel Vincentova zbraň vystřelí a Marvin je zabit, doslova je jeho hlava rozstřelena po celém autě. Dvojice se potřebuje zbavit těla i nepořádku, a proto jedou k Jimmymu, dávnému příteli Julese, který bydlí nedaleko. Tam za pomoci Winstona Wolfa, jehož poslal Marsellus, auto zcela vyčistí. Následně se sami umyjí a převléknou do Jimmyho oblečení a odjíždějí z jeho domu těsně před tím, než se vrátí jeho žena Bonnie.

7. Epilog

V samotném závěru filmu se nacházíme opět v restauraci zmíněné v prologu. Děj se zaměřuje na příchod Julese a Vincenta, kteří se zde rozhodli nasnídat. Zatímco jde Vincent na toaletu, mladý pár restauraci přepadává a od hostů požaduje jejich peněženky. Po Julesovi chce Pumpkin i jeho kufřík, toho se však gangster nechce vzdát, jelikož mu nepatří. Po krátkém rozhovoru, do kterého se postupně zapojí i Honney Bunny a Vincent, nechává Jules mladý pár odejít i s jejich lupem (kromě Marsellusova kufříku), protože události z rána toho dne, které přisuzuje Božímu zázraku, mu zabraňují je jen tak zastřelit. Hned po jejich odchodu raději odchází z restaurace i ústřední dvojice filmu, aniž by stihla dojíst svoji snídani.

V případě, že bychom výše zmíněné části chtěli chronologicky uspořádat, jejich pořadí by bylo takovéto: 4a, 2, 6, 1, 7, 3, 4b a 5. Avšak toto nechronologické uspořádání patří k nejoceňovanějšímu prvku filmu, protože předkládá tři zdánlivě nesouvislé příběhy (1-Vincent Vega a žena Marselluse Wallace; 2-Zlaté hodinky; 3-Situace kolem Bonnie), jež se však propojují v jeden celek. K tomuto aspektu se vyjádřil i sám Tarantino, který prohlásil: *„Je skvělé, když porušíte to pravidlo lineárního vyprávění, a pak koukáte na publikum a vidíte, že jste narušili jejich klid. Najednou vidí, že musí dávat pozor a všechno ostražitě sledovat. Úplně cítíte, jak jsou přikováni v sedačkách. Občas je zábava sledovat diváky, jak se snaží „stíhat“ film. Popravdě, kdybych napsal Pulp Fiction jako knížku, nikdo by tuhle záležitost s odlišnou strukturou neřešil. Ostatně není proč, v knížkách je tohle naprosto běžné.“*¹⁰⁰

3.2. Ezechiel 25,17

Ez 25,17, stejně jako celá část Soud nad pronárody, demonstruje Hospodinovu válku proti odpadlíkům a představuje přímé oznámení trestu proti Izraelským sousedům za to, jak zacházeli s Jeruzalémem po jeho zničení.¹⁰¹ Není nezajímavé, že vzpurných pronárodů je sedm (Amón, Moáb, Edón, Pelištejci, Týr, Sidón a Egypt), stejně jako je sedm částí filmu Pulp Fiction. V návaznosti na již zmiňovanou Tarantinovu inspiraci biblickými motivy při psaní scénáře lze předpokládat, že i toto rozdělení filmu do sedmi jednotlivých částí vychází právě z počtu pronárodů uvedených v Ezechielových vizích.

---

¹⁰⁰ Pulp Fiction (2008-2021).

¹⁰¹ Odell (2005), 323.

Bůh v této části prorocství slibuje pomoc proti mnohem větším a nezkrotným nepřátelům, jelikož jejich útok na Izrael je chápán jako útok na samotného Hospodina. Vítězství nad nepřáteli tak není jen vyjádřením svrchovanosti Boží, ale také vítězstvím samotného Izraele: „*Tak praví Hospodin...a poznáš, že já jsem Bůh.*“¹⁰² Ezechiel ve svých vizích potvrzuje tímto výrokem Hospodinovu suverenitu, zároveň však odsuzuje Judu, že se neodvrátila od ostatních národů, ale naopak s nimi vytvářela spojení, jež představovala odmítnutí důvěry v Boha.

S přímým odkazem na Ezechielovo prorocství se setkáváme ve filmu hned třikrát, a to dvakrát v bytě, ve kterém Jules a Vincent vyzvedávají kufřík Marselluse a naposledy v závěru filmu, během přepadení restaurace při rozhovoru s Pumpkinem, kterému Jules říká Ringo. Konkrétně se jedná o verš Ez 25,17 patřící do části Soud nad pronárody. Verš ve filmu vždy cituje Jules Winnfield těsně předtím, než někoho zastřelí. Ve skutečnosti však citát uvedený ve filmu neodpovídá zcela originálnímu textu Ezechielova prorocství, ale jedná se o monolog poskládaný z několika jiných biblických veršů doplněný o smyšlené části.

Biblická verze:

*„A vykonám na nich velkou pomstu, v rozhořčení je potrestám. I poznají, že já jsem Hospodin, až na nich vykonám svou pomstu.“*¹⁰³

Filmová verze:

*„Cesta spravedlivého ze všech stran lemována jest nespravedlností, sobectvím a tyranii lidské zloby. Požehnán buď ten, kdo ve jménu lásky a dobré vůle vyvede slabé z údolí temnoty, neb ten jest skutečným pastýřem a spasitelem zbloudilých dětí. A já srazím k zemi mocným trestem a divokým hněvem všechny, kdo se pokusí otrávit a zničit mé bratry. A když uvalím svou mstu na tebe, seznáš, že jméno mé je Bůh!“*¹⁰⁴

Tarantinovou inspirací filmové verze bylo dílo japonského mistra bojových umění Sonnyho Čiby, který ztvárnil postavu strážce ve filmu *Karate Kiba* z roku 1976. Tam se Ezechielův verš objevil jako text na černé obrazovce a zároveň zazněl z úst vypravěče.¹⁰⁵

---

¹⁰² Odell (2005), 324.

¹⁰³ Bible (2008), 1092.

¹⁰⁴ *Pulp Fiction* (1994), Samuel L. Jackson (Jules Winnfield).

¹⁰⁵ *Pulp Fiction* (2008-2021).

Přestože se citát z Bible objevuje poupravený až v závěru filmové verze, je při srovnání obou znění patrné, že i ve filmovém citátu zůstává původní myšlenka Boží svrchovanosti a slávy: „...seznáš, že jméno mé je Bůh!“, která se projevuje ve formě trestu proti těm, kteří se provinili: „...uvalím svou mstu na tebe...“. Ve filmu je tato idea navíc doplněna o důraz na Boží moc, provázenou varováním těch, kteří hřeší nejen vůči samotnému Hospodinu, ale i vůči jeho následovníkům: „...srazím...trestem a divokým hněvem všechny, kdo se pokusí...zničit mé bratry“. Kromě společné části, jak bylo již zmíněno, Tarantino přidává i další text. V úvodu svého citátu se zaměřuje na myšlenku obtížného životního údělu těch, kteří jsou věrni Bohu: „Cesta spravedlivého...lemována jest...tyranií lidské zloby“. V této části lze spatřit odkaz na pasáž Ezechielova proroctví, která se věnuje popisu soudu nad Jeruzalémem, kdy Hospodin předkládá vize pojednávající o provinění izraelského národa. V následující části se Tarantino zabývá nadějí na spasení hříšníků, pokud se odvrátí od páchání špatností a nechají se zavést na správnou cestu: „Požehnán buď ten, kdo...vyvede slabé z údolí temnoty, neb ten jest pastýřem a spasitelem...“¹⁰⁶. Zmíněným pastýřem vzpurných lidí je v návaznosti na Ezechielovo vidění sám Ezechiel a vykonavatelem je Bůh, zatímco ve filmu se za spasitele ale zároveň i za soudce hříšníků označuje Jules.

S výše uvedeným a již nezapomenutelným citátem Quentina Tarantina, se setkáváme také na konci filmu, kdy jsou Jules a Vincent v restauraci. Jules zmiňuje, že věří v Boží zásah, který jim dříve ten den, když se dostali do přestřelky, zachránil život. Přestože velká část Julesovy verze je rozšířením původního textu, nese stejné téma Boha vykonávajícího pomstu jako verš skutečný. Původně se Jules ve filmu zaměřuje na téma hněvu, zvláště když říká: „A když uvalím svou pomstu na Tebe, seznáš, že jméno mé je Bůh.“ Jeho postoj se však díky Božímu zásahu zcela mění a na konci filmu se Jules více zajímá o roli spravedlivého muže: „Požehnán buď ten, kdo ve jménu lásky a dobré vůle vyvede slabé z údolí temnoty, neb ten jest skutečným pastýřem...“ Je ironií, že i když je toto téma obsaženo v jiných částech Bible, skutečný Ez 25,17 pojednává pouze o Boží pomstě a zuřivosti. Tarantino proto text ve filmu rozšířil, aby se ujistil, že obsahuje všechna témata související s Julesem a pravděpodobně také pro zajímavější monolog, nejlépe vyjadřující dramatickost jeho postavy i filmové scény. Zatímco Tarantinovy úpravy vytrhávají verš z velké části z původního a úzce vymezeného kontextu, kdy Bůh vykonává soud nad

---

¹⁰⁶ Pasáž zmiňující údolí temnoty odkazuje na slova krále Davida v Žalmu 23,4: „I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého“, zatímco část o pastýři (v orig. ...one's brother's keeper...) se týká první smrti, k níž došlo v Gn 4,9, kdy Kain po vraždě svého bratra rozmlouvá s Hospodinem: „Cožpak jsem strážcem svého bratra?“. Hussey (2017).

pronárody, které jednají zlomyslně, nový verš slouží jako výstižné shrnutí biblických témat filmu. Vyprávění je plně nepravděpodobných náhod, které podporují Julesův artikulovaný citát Božího zásahu vést svůj vlastní spravedlivý boj. Existuje také důvod domnívat se, že mu Hospodin pomáhá uniknout a začít nový život. Hlavním jádrem *Pulp Fictionu* se tak stává víra spojená s milosrdenstvím, které motivují postavy ke svobodě a ospravedlňují jejich neblahé osudy. Film pojednává o síle těchto prvků jako celku a ukazuje, jak cenné mohou být pro individuální orientaci v chaotických časech. Toto přidané náboženské téma je součástí toho, co dělá z filmu klasiku a jeden z nejpovedenějších kriminálních snímků, jaké kdy byly natočeny.¹⁰⁷

3.3. Vidění Ezechiela ve filmu *Pulp Fiction*

Odhlédneme-li od přímého a zároveň populárního biblického citátu ve filmu *Pulp Fiction* Ez 25,17¹⁰⁸, lze nalézt odkaz Ezechielova proroctví a prvek Boží moci v rámci celého děje. Tento motiv je nejviditelnější v případě, kdy se hlouběji zaměříme na osudy jednotlivých filmových postav. Díky režisérovu umně zprostředkovanému spleťu, na první pohled nesouvisejících zážitků, relativně krátkého období z jejich života, zahrnujícího jen několik málo dnů, dostává se nám ideální možnosti sledovat události, jež jsou poznamenány zásahem Hospodina a pro jednotlivé postavy představují motiv Božího soudu za jejich dosavadní způsob života. Bůh zde však nevystupuje jen jako nemilosrdný a neoblomný ve svém úsudku, ale naopak dává postavám možnost odvrátit přicházející trest, pokud si uvědomí předloženou „druhou šanci“ dosáhnout své vnitřní nápravy a následné Boží milosti. I přes nabídnutou možnost vlastní spásy však tuto příležitost všechny postavy nevyužijí a Tarantino tak divákovi umožňuje sledovat i opačný výsledek, kdy při ignoraci této příležitosti k procitnutí z hříšného života vedoucího ve výsledku ke spasení, přichází spravedlivý trest, stejně jako v případě Ezechielových vidění a Božího soudu nad vzpurným Izraelem či okolními národy.

Tarantinovy postavy dokáží publikum vplétat do vícevrstvé pavučiny textů tak, že je divák nucen vnímat jejich myšlení a dialogy, zároveň mu připomínají běžné lidi, jako by byli součástí každodenního života. Postavy lze tedy nazvat archetypy, nicméně v případě filmu *Pulp Fiction* je tu něco navíc, a to, že si to postavy samy uvědomují – vědí, že jsou představovány jako příklad a jejich vystupování daný obraz buď posiluje či rozbíjí. Toto

---

¹⁰⁷ Pasion (2020).

¹⁰⁸ O popularitě citátu svědčí i výsledek ankety z roku 2004, ve které byl Julesův monolog vyhlášen čtvrtým nejlepším filmovým projev všech dob. Hussey (2017).

sebeuvědomění postav je důležitějším prvkem Tarantinova díla a předkládaná estetika, skladba různých odkazů a stylů nám tak může připomínat spíše dokumentární než klasický snímek.¹⁰⁹

3.3.1. Jules Winnfield

Jde o jednu z hlavních a patrně i nejdůležitější postavu celého filmu, kterou ztvárnil Samuel L. Jackson, a proto mu bude v této práci věnována největší pozornost. Postava Julese je archetypem padoucha, jehož inspirací byli Tarantini John Shaft v *Shaftovi*, Tommy Gibbs v *Black Caesar* a Frank Webster v *Man Hunt*. Stejně jako ostatní protagonisté je Jules ve své roli velmi přesvědčivý, zcela klidný pod tlakem, dobře oblečený a výřečný. Dokonale odpovídá profilu Tarantinových hrdinů a zločinců, což je podpořeno i jeho identifikací na peněžence („*Bad motherf****r*“). Jules je zobrazením moderního nájemného vraha, který dělá jen svoji práci s grimasou skvělého divadelního herce – je sám sebou, sympatický a zábavný. Když se s postavou setkáváme poprvé, pouze nezávisle klábosí s Vincentem na cestě do Brettova bytu, jakmile se však ocitají přede dveřmi bytu, je čas na práci a obě postavy se musí přetvořit do rolí padouchů. Zprvu falešně přátelský rozhovor se mění v zastrašování. Hrozba je učiněna náhle, zvýšením hlasu a hrubostí: „*Nevzpomínám si, že bych se tě na něco, kdy ptal!*“¹¹⁰. Ačkoli se Jules poté opět uklidňuje, dává zmíněnou větou jasně najevo svoji svrchovanost v dané situaci, a čeho je schopen. To o chvíli později, po stále a stále teatrálnějším monologu připomínajícím náboženského kazatele, naplňuje.¹¹¹

Ve scéně, kdy se poprvé objevuje citát Ez 25,17, chtěl Tarantino vyvolat strach, jelikož zde Jules vystupuje nejen jako řečník, ale především jako sběratel životů, jako soudce, porota i vykonavatel popravy Bretta a jeho kompliců. Proto je filmová verze citátu delší a dramatičtější než ta biblická. Snahou bylo vytvořit mrazivou atmosféru zakončenou zabitím. Z vystupování obou postav je patrné, že jsou dobře sešraní a na obdobné situace jsou zcela připravení, jelikož se neřídí žádnými pravidly, kromě svých vlastních, což je očividné ihned po vstupu do bytu – vyzařuje z nich jistota a úplné ovládnutí situace. Zde Tarantino opět využívá svůj cit pro detail, kdy jejich sebevědomí je podpořeno nejen společenským oděvem Julese a Vincenta, ale i jejich profesionálním vystupováním. Zatímco Jules mluví s Brettem, Vincent ho pouze nedbale sleduje a kouří cigaretu, čímž se

---

¹⁰⁹ Bailey (2014), 60-61.

¹¹⁰ Pulp Fiction (1994), Samuel L. Jackson (Jules Winnfield).

¹¹¹ Bailey (2014), 63-65.

pasuje do pozice hodného policisty, zatímco Jules je naopak tím špatným. To vše umocňuje pocit zoufalství, který se objevuje u Bretta.¹¹²

Abychom zcela pochopili Julesovu sebedůvěru končící vraždou Bretta, je nutné si uvědomit souvislost jeho dominance v kontrastu s jeho zranitelností o několik chvil později. Po zabití Bretta se na scéně objevuje čtvrtý muž, který byl celou dobu ukryt v koupelně. Ten se statečně snaží odporovat dvojici gangsterů tím, že na ně vystřelí. Všechny kulky však míjejí svůj cíl. Po krátkém pocitu strachu, kdy je úhel kamery v zorném poli hlavní dvojice tak, aby ukázal jejich zranitelnost v situaci, která měla být zcela pod jejich kontrolou, Vincent a Jules palbu opěťují. Zde se opět objevuje režisérův cit pro detail a následný záběr z pohledu mrtvého těla nám ukazuje znovu nabytou Julesovu svrchovanost v dané situaci. Ten je z události zmaten a označuje ji za Božský zásah, který nalézáme na počátku knihy Ezechiel, v kapitole Ez 1, kde Hospodin zjevuje prorokovi svoji vládu a svrchovanost.

Po odchodu z bytu začíná Jules uvažovat o svém dosavadním způsobu života a slibuje, že opustí cestu vraha, jelikož Boží zásah mu otevřel oči a ukázal mu zranitelnost a zároveň cenu jeho vlastní existence. Tyto pocity zdůrazňuje svým křikem na Vincenta: „*Nerouhej se.*“¹¹³ Tímto výrokem se dotýká části Ezechielova proroctví (Ez 3,10-3,21), ve které Hospodin říká, že prorok je ochráncem hříšných a aby se vyvaroval viny za jejich smrt, je jeho povinností je varovat. Vincent je však k události v bytu cynický a v kontrastu k Julesovi zcela odmítá možnost Božího zásahu a tvrdí, že šlo o pouhé štěstí.¹¹⁴

Celý dosavadní život byl Jules spíše pouze fascinován slovy Ez 25,17 než jejich skutečným významem. Avšak po Božském zjevení, které nazval okamžikem jasnosti, dospěl k poznání, že se musí odvrátit od své „zlé cesty“ a snažit se být „pastýřem“. Jules prožil regeneraci srdce¹¹⁵, jež nám předkládá Ezechiel ve verších Ez 36,26-27: „*A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich...*“¹¹⁶.

S koncem filmu se toto osvětlení projevuje v postavě Julese jeho přístupem k Ringovi během přepadení v restauraci. Tato scéna je důležitá pro porovnání se scénou v Brettově bytě. Kromě zcela jiného oblečení je odlišný i tón jeho hlasu, který je znatelně mírnější a

---

¹¹² Anderson (2016).

¹¹³ Pulp Fiction (1994), Samuel L. Jackson (Jules Winnfield).

¹¹⁴ Anderson (2016).

¹¹⁵ Hussey (2017).

¹¹⁶ Bible (2008), 1108.

ani v jeho obličejích není patrné potěšení z kontroly nad situací.¹¹⁷ Jules opět cituje verš Ez 25,17, na který navazuje slovy: „*Odřikávám tuhle s***u už léta...měl jsem to za nějaké blábol, než někoho zastřelím...ted' si říkám, třeba to znamená, že ty jsi ten zlej, zatímco já ten spravedlivej..., nebo to znamená, že ty jsi ten spravedlivej, já ten pastýř, kdežto zlej je svět kolem nás... Bohužel to není pravda. Pravdou je, že slabej jsi ty a já ta tyranie lidský zloby. Ale já se fakt snažím být pastýřem.*“ Namísto zabítí Ringa si uvědomuje hlubší smysl verše a jeho odkaz na odpuštění a toto procitnutí s ním sdílí. Nechává ho odejít, čímž započal proces svého pokání a odvrácení se od svého předchozího způsobu života.¹¹⁸

Pastýř je v biblickém Žalmu 23 symbolem někoho, kdo se stará o ostatní a pro Izraelce je provázen milosrdenstvím. Jde o cíl Julesovy konverze – stát se pastýřem. Tato transformace je podobná biblickému příběhu o Saulovi, který se po oslepení Bohem za pronásledování křesťanů, vydává na cestu spravedlivého a stává se jeho oddaným následovníkem. Julesova proměna je způsobena Božím zásahem blízkého setkání se smrtí a toto závěrečné setkání s Ringem je Boží zkouškou jeho přesvědčení k opravdové změně svého života, kterému Jules radí, aby se zamyslel nad svým životem a zda ho chce nadále vést špatnou cestou. Snaží se ho varovat, stejně jako Ezechiel ve 33. kapitole (Ez 33,1-20), kde Bůh nabádá k odvrácení od svých cest: „*Lidský synu, mluv k synům svého lidu a řekni jim: Uvedu-li na některou zemi meč, lid země si vybere ze sebe jednoho muže a ustanoví jej strážcem...ten bude varovat lid...Lidský synu, slyš. Ustanovuji tě strážcem...vyřídíš jim mé varování...jinak budu volat k odpovědnosti tebe za jeho krev...jako Hospodin nechci, aby zemřel, ale aby se odvrátil od své cesty a byl živ. A odvrátí-li se nespravedlivý...a bude jednat podle práva a spravedlnosti...bude určitě žít...odvrátí-li se spravedlivý od spravedlnosti...zemře pro ně. Každého z vás...budu soudit podle jeho cest!*“¹¹⁹

Událost v restauraci symbolizuje hlavní téma filmu, kterým je Boží milosrdenství, jehož přijetí ze strany Julese, vedoucí až k vnitřní změně, procitnutí a odklonu od zlé cesty, mu nakonec zachraňuje vlastní život¹²⁰ a přináší odpuštění. Přesně tak, jak Ezechiel cituje Hospodina ve 34. kapitole (Ez 34,17-31): „*...já vykonám soud, já zachráním své ovce ...ustanovím nad nimi jednoho pastýře...ten bude jejich pastýřem...uzavřu s nimi smlouvu pokoje...takže budou moci bezpečně spát...obdařím je i okolí požehnáním...tehdy poznají, že já, Hospodin, jejich Bůh, jsem s nimi.*“¹²¹

---

¹¹⁷ Anderson (2016).

¹¹⁸ Hussey (2017).

¹¹⁹ Bible (2008), 1103-1104.

¹²⁰ Anderson (2016).

¹²¹ Bible (2008), 1105-1106.

3.3.2. Vincent Vega

Další velmi důležitou a dle některých i nejsympatičtější postavou filmu je Julesův kolega, nájemný vrah závislý na heroinu, Vincent Vega. V roli sentimentálního drsňáka, pro niž byli předlohou Ah Jong v *The Killer* či Billy Score v *Sharkyho mašině*, se objevil herec John Travolta. Tomu se podařilo ztvárnit postavu Vincenta tak dokonale, že ani Tarantino by si nedokázal představit někoho lepšího na jeho místě. I když je Vincent představen jako zabiják a po celou dobu děje není snaha toto zobrazení vzít zpět, s jeho postavou se seznamujeme hlouběji i z odlišného pohledu, až je nám nakonec, i přes své povolání vraha, sympatická.¹²²

Tato oboustrannost charakterů je jádrem Tarantinovy snahy způsobu vyobrazení jeho postav – mimo rámec pouhých kriminálníchků. Přestože jsou jednotlivé osoby hříšné a často kruté, postupně jsou odhaleny i jiné stránky jejich osobností, které v sobě ukrývají pocity soucitu a mravní zásady. Vincentovy morální zásady se objevují hlavně v otázkách věrnosti a cti vůči přátelům a zaměstnavateli.¹²³

Zatímco Julesův příběh je ve všech částech filmu spojen s postavou Vincenta, je Vincentův osud divákovi předložen i v situacích, ve kterých se Jules neobjevuje. Prvně se s hrdinou seznamujeme, stejně jako s Julesem, při cestě do Brettova bytu. Mezi oběma postavami probíhá běžný rozhovor o běžných věcech, což jak bylo již zmíněno, má ukázat postavy gangsterů v lidském světle. Po probrání Vincentovy cesty po Evropě se téma hovoru stáčí k Mie Wallace a aféře s Tony Rocky Horrorem. Toho údajně Marsellus nechal vyhodit z okna ve čtvrtém patře za to, že Mie masíroval nohy. Julesovi se to zdá jako přehnaná reakce, když nedošlo k ničemu intimnějšímu, zatímco Vincent ji obhajuje. Spatřujeme tak nejen rozdílné smýšlení obou protagonistů ale i důraz na Vincentovy silné morální zásady, ve kterých považuje jakýkoli kontakt s něčí ženou za překročení nepsaných pravidel. I přes pozdější Vincentovo typické odmítání jakéhokoli Božího zásahu, nalzáme zde hned dva odkazy na Ezechiela. Kromě vlivu proroctví na morální hodnoty člověka, které říkají, že se máme chovat spravedlivě a s patřičnou umírněností, aby naše chování nebylo kruté (zde lze souhlasit i s Julesem, který vyhození z okna za masáž nohou považuje za přehnané), je možné nalézt i odkaz na kapitoly Ez 9: „...projdi středem města a neoznačené muže na čele, kteří páchají ohavností...ty bijte bez lítosti a

---

¹²² Bailey (2014), 61.

¹²³ Bailey (2014), 63.

bez soucitu.“¹²⁴ a Ez 18: „...je-li někdo spravedlivý...jistě bude žít. Pokud však...nebude činit nic z oněch věcí dobrých, ale bude...poskvřňovat ženu svého bližního...jistě zemře... Spravedlnost zůstane na spravedlivém...budu soudit každého z vás...podle jeho cest.“¹²⁵

Projev morálních zásad se u Vincenta objevuje i v další části příběhu, ve které doprovází Miu do společnosti, zatímco je její manžel Marsellus mimo město. Vincent Miu vyzvedá u ní doma a odjíždějí do restaurace U Mazaného králíčka, kde během večere nejdříve zažívají trapné momenty, ale postupně si více rozumějí a atmosféra se stává přátelskou a uvolněnou – opět se objevuje motiv obyčejného života u neobyčejných lidí. Během večera Mia donucuje Vincenta k účasti v taneční soutěži, čímž ukazuje svoji schopnost dominance a manipulace s muži.

Následně Vincent Miu odváží domů, kde po nakonec velmi příjemném společném večeru ústícím ke vzájemné sympatii až přitažlivosti, dochází ke zkoušce Vincentovy morálky a loajality. Po příjezdu do Marsellova domu jde Vincent do koupelny, aby se osvěžil, ale především proto, aby vedl sám se sebou povzbuzující monolog a přesvědčil se o svých vnitřních zásadách: „*Bud' slušnej, vypij svůj drink, ale fofrem. Řekni dobrou noc a pal domů. Tohle je pro tebe morální zkouška, jestli zůstaneš loajální, protože loajalita je důležitá.*“¹²⁶ Jedná se o zkoušku cti, kterou Vincent podstupuje a v okamžiku kdy opouští koupelnu, již se Mie omlouvá za průběh večera a že bude muset odejít. Mia se však mezitím předávkovala a zhroutila. Zbytek noci tak je bojem o její život – emocionální projížďkou za dealerem, který ji Vincentovi pomůže zachránit. Tato událost je ve výsledku k Vincentovu dobru – nejen, že Miu skutečně zachrání a ve zkoušce obstojí, ale určitým způsobem se onu noc, kdy zachránil lidský život, mění v někoho jiného, než byl předtím¹²⁷. Touto událostí jako by Bůh Vincenta znovu varoval, obdobně jako Ezechiel spatřil znamení blížícího se soudu v části Tři znamení pro Jeruzalém (Ez 3,22-5,4): „*Prorok vidí Hospodinovu slávu a...úděl, který všechny postihne.*“¹²⁸

První varování ve Vincentově příběhu se zjevuje v již zmíněné situaci v Brettově bytu, kdy přežije střelbu jednoho z mladíků. Tu však, oproti Julesovi, nepovažuje za nijak zvláštní, natož zázračnou, považuje ji jen za pouhé štěstí a úplně přehlíží Boží varování soudu, objevující se v EZ 7,5-9: „*Přichází zlo za zlem...bude s tebou skoncováno. Už brzy*

---

¹²⁴ Bible (2008), 1067.

¹²⁵ Bible (2008), 1079-1080.

¹²⁶ Pulp Fiction (1994), John Travolta (Vincent Vega).

¹²⁷ Bailey (2014), 63.

¹²⁸ Bible (2008), 1062.

na tebe vyleji své rozhořčení, ...budu tě soudit a obrátím na tebe všechny tvé ohavnosti...nebude mi tě líto a nebudu znát soucit...“¹²⁹

Vincent obě znamení, která mu nabízejí šanci procitnout a odvrátit se od hříchu, zcela opomíjí, stejně jako Božím znamením nedbal faraon v Podobenství o cedru (Ez 31), ve kterém je marně varován soudem nad Ašúrem, jenž byl potrestán za svoji zpupnost proti Hospodinovi. Paralela společného osudu s faraonem čeká i Vincenta: „*K mladému lvu...jsi byl přirovnán...prodíral ses mezi proudy...uvedu tvou zkázu ve známost...dolehne na tebe meč...“* (Ez 32)¹³⁰. V závěru Vincentova příběhu mu tak jeho domýšlivost a neustálé přehlížení možnosti obrácení, které zmiňuje Ez 18,32: „*...já si nelibuji ve smrti...obratte se a budete žít.*“¹³¹, stejně jako pochyby o Božím záměru: „*...vidění, které vidí, se splní za mnoho dnů, prorokuje vzdálené časy...Hospodin promluví a Jeho slovo se splní.*“ (Ez 12,21-28)¹³², nepřináší žádné Boží milosrdenství, ale naopak trest nejvyšší – je zabit Butchem.

3.3.3. Mia Wallace

Hlavní a jedinou ženskou postavou filmu, které je v této práci věnována bližší pozornost, je Mia Wallace ztvárněná Umou Thurman. Vzorem této osudové ženy byla Phyllis Dietrichson v *Pojistce smrti*, Kitty Collins v *Zabijácích* a Gilda ve stejnojmenném snímku. Příchod Mii byl do detailu předem připraven, kdy Jules s Vincentem vedou o ní několikaminutový rozhovor mnohem dříve, než se ve filmu prvně objeví. Jde o scénu, před příchodem do Brettova bytu a dialogu ohledně masáže jejích nohou a reakci jejího manžela Marselluse, který údajně nechal vyhodit Tonyho z okna či Vincentovo neustálé zdůrazňování a ujišťování, že jeho společný večer s Miou není žádné rande.¹³³

V době, kdy se Mia prvně objevuje, máme již pocit, že ji známe, jako sebevědomou až démonicky svůdnou ženu, přesto se Tarantino v jejím odhalení drží zpět a namísto tváře ji představuje v jednotlivých částech – její záda, rty a chodidla. Mnohem pozoruhodnější podrobností je pohled na její ruku, ve které drží joystick domácího monitorovacího zařízení, který představuje její charakter jako ženy zvyklé ovládat muže ve svém okolí, jako osudová žena manipulující s muži tak, aby se do ní nešťastně zamilovali.¹³⁴ Mia je

---

¹²⁹ Bible (2008), 1065.

¹³⁰ Bible (2008), 1101.

¹³¹ Bible (2008), 1080.

¹³² Bible (2008), 1070-1071.

¹³³ Bailey (2014), 68.

¹³⁴ Bailey (2014), 68.

vyslána Hospodinem jako předzvěst Vincentova osudu: „*Posílám tě ...k těm, kteří se vzbouřili proti mně...Promluvíš k nim..., ať poslechnou nebo ne.*“ (Ez 2,3-2,7)¹³⁵.

Přestože dokáže ovládat svoji sexualitu, je pro ni spíše břemenem, což potvrzuje slovy: „*Když se ta vaše banda gangsterů sejde, jste horší než baby na trhu.*“¹³⁶ Větu zmiňuje během rozhovoru s Vincentem v restauraci U Mazaného králíčka ve chvíli, kdy se jí zeptá na vyhození Tonyho z okna. Potvrzuje tak, že je historka přehnaná a vychází ze silného ochránářského pudu jejího manžela.

Mezi oběma protagonisty probíhá již charakteristický rozhovor o obyčejných tématech, hlavně o minulosti Mii. Po ostýchavém začátku rozhovoru se atmosféra postupně uvolňuje a vrcholí účastí v taneční soutěži, která zcela odbourává vzájemné napětí. Následný děj filmu nás přivádí zpět do domu Wallaceových. Tam dochází již ke zmíněné události, kdy Vincent jde do koupelny a zpytuje své svědomí a sám sebe přesvědčuje o tom, aby se zachoval morálně. Mia mezitím nalézá ve Vincentově kabátu bílý prášek a s mylnou představou, že se jedná o kokain, šnupe silnou dávku drogy. Ihned kolabuje. Když se Vincent vrací do pokoje, nalézá ji na podlaze již v bezvědomí a propadá panice – nejen v obavě o její život, ale i o ten svůj, jelikož se bojí následků, co by udělal Marsellus, kdyby Mia zemřela a viníkem by byl on.

Mia se svým příběhem stává osudovou ženou Vincenta, jelikož ho mohla zcela zničit. To se nám ukázalo nejen během jejich společného večera plného vzájemných sympatií, který vedl k jeho vnitřnímu dilematu o dodržení svých morálních zásad, ale i v následující události, kdy málem zemřela na předávkování.¹³⁷

Je jeho dalším Božím znamením majícím ho nasměrovat na jinou životní cestu. Má Vincentovi předložit jeho úděl a přicházející pohromu, která ho postihne (Ez 3,22-5,4) za jeho hříšný život. Sama se tímto posláním varovat Vincenta: „*...vyřídíš jim mé varování...ty jsi tak svou duši vysvobodil.*“ (Ez 33,7-9)¹³⁸, stává předmětem Boží milosti, jehož milosrdenství, znamenající odpuštění a spasení je ve filmu zobrazeno jejím návratem do života po předávkování a možností začít znovu.

Vše, co se mohlo stát, potvrzuje i jedna z posledních vět Mii k Vincentovi: „*Může to být naše tajemství.*“¹³⁹

---

¹³⁵ Bible (2008), 1061.

¹³⁶ Pulp Fiction (1994), Uma Thurman (Mia Wallace).

¹³⁷ Bailey (2014), 69.

¹³⁸ Bible (2008), 1103.

¹³⁹ Pulp Fiction (1994), Uma Thurman (Mia Wallace).

3.3.4. Butch Coolidge

Poslední postavou, které je v této práci věnována bližší pozornost, je zkrachovalý boxer Butch Coolidge, ztělesněný hercem Bruceem Willisem. Při tvorbě této postavy se Tarantino inspiroval Stokerem v *Podvodu*, Billy Tullym v *Nadmutém městě* a Charley Davisem v *Tělem a duší*. Poprvé se s Butchem seznamujeme při rozhovoru s Marsellusem, který ho instruuje, aby v následujícím zápase prohrál. Zde, stejně jako v pozdější retrospektivní scéně z jeho dětství, je jedna část jeho obličeje osvětlena, zatímco druhá je skryta ve stínu. Režisér zde naznačuje dvojí charakter postavy – bojovníka v boxerském ringu a drahouška, pokud je ve společnosti své přítelkyně Fabienne. Jedná se o patrný kontrast, jež se projevuje i v jeho postoji k životu. Na jedné straně ho ani trochu netrápí osud jeho soupeře Floyda Wilsona, kterého v zápase nevědomě zabíjí, neváhá nad zastřelením Vincenta, neprotiví se mu ani možnost zabití Marselluse, aby zachránil sám sebe. Tímto jednáním na sebe přivolává Boží hněv: „*Tvůj konec už je tady. Dám průchod svému hněvu proti tobě, budu tě soudit podle tvých cest a obrátím na tebe všechny tvé ohavnosti. Nebude mi tě líto...Naložím s tebou podle tvé cesty, budu tě soudit.*“ (Ez 7)¹⁴⁰. Na druhé straně se zcela proměňuje v přítomnosti Fabienne. O této dvojakosti jeho charakteru, která se projevuje po vyhraném zápase a příchodu do hotelu za přítelkyní, Tarantino prohlásil: „*Když kráčí do toho hotelového pokoje a zavírá dveře, zavírá je za Butchem navždycky.*“¹⁴¹

Druhý den ráno při balení věcí a přípravách na odjezd z města zjišťuje, že Fabienne zapoměla v bytě zlaté hodinky po jeho otci. Butch je touto situací donucen se opět a snad naposledy stát tím starým násilníkem z ringu.¹⁴² Vrací se tajně do svého bytu a v kuchyni nachází odloženou zbraň, následně zaslechne splachování toalety, jakmile se otevrou dveře, objevuje se Vincent, kterého za ním poslal Marsellus. Butch ani na chvíli neváhá, bez jediného slova střílí z nalezené zbraně a Vincenta zabíjí. Jeho zabitím se Butch stává prodlouženou rukou Hospodina a vykonavatelem Božího soudu nad ním, stejně, jako byl v Ezechielově proroctví babylonský král katem nad izraelským lidem: „*...přijde meč babylonského krále..., protože připomínáte svou nepravost a odhalily se vaše nevěrnosti a vaše hříchy...nepravost spěje ke konci.*“ (Ez 21,24-30)¹⁴³. Vincent byl Butchem potrestán,

---

¹⁴⁰ Bible (2008), 1065-1066.

¹⁴¹ Bailey (2014), 70-71.

¹⁴² Bailey (2014), 71.

¹⁴³ Bible (2008), 1085.

protože neopustil svůj hříšný život a ignoroval Hospodinova znamení, mající ho obrátit na správnou cestu pokání a dosáhnout jím Božího milosrdenství.

Po cestě z bytu Butch potkává svého dřívějšího šéfa Marselluse, utíká před ním, ten ho pronásleduje až do jedné zastavárny, kde jsou oba muži zastaveni a omráčeni prodavačem Maynardem. Později se dvojice probouzí svázaná ve sklepě obchodu. Kromě prodavače tam je již jeho kamarád policista Zed a jejich sexuální otrok Gimp, kteří se je chystají zneužít. Jako první oběť svého násilného aktu si volí Marselluse. Zatímco se mu věnují, Butchovi se podaří vyprostit z pout a má možnost útěku.

V této fázi filmu však dochází k určité proměně postavy Butche. Přestože během posledního dne zabil dva muže a neměl daleko ani k vraždě Marselluse, jeho rozpolcenost již není potřeba a jeho dobrosrdečnost i bezcitnost se spojují. Nelze s určitostí říci, zda jde o záměr rovnováhy ve filmu plného propojených vztahů závazků a dluhů, kdy oba protagonisté již nevystupují jako pán a sluha, ale jsou postaveni na stejnou úroveň proti stejnému nepříteli, nebo jde o odlišné vnímání světa. V obou možnostech se však Butchova vize na získání svobody proměňuje a v případě, kdy by utekl, nebylo by nabytí svobody zcela bez poskvrny, jak říká Ezechiel na počátku 33. kapitoly: *„Uslyší-li kdo hlas polnice, ale nedá se varovat a meč přijde...jeho krev padne na jeho hlavu...budu ho volat za jeho krev k odpovědnosti.“*¹⁴⁴ Zároveň se v této situaci plně projevuje význam otcových hodinek, které Butche dovedly až do tohoto okamžiku. Butch je, stejně jako jeho předci, ve válce a tam se muži neopouští, je čas na hrdinství. To je pečlivě představeno i samotným výběrem zbraně na záchranu Marselluse, jež Tarantino okomentoval slovy: *„Bude ze mě hrdina. Jakým hrdinou budu? Jako kdo projdu těmi dveřmi?“*¹⁴⁵. Po krátkém váhání Butch volí samurajský meč, odkazující na čestné a morální jednání japonských bojovníků. Volí takovou možnost, která určuje to, jakým hrdinou se chce stát¹⁴⁶.

Tímto rozhodnutím neopustit a zachránit Marselluse, přestože usiloval o jeho život, se Butchovi otevírá cesta k nápravě a změně svého násilného života na život hodný cti: *„Spravedlnost nevysvobodí spravedlivého v den jeho nevěrnosti, svévole nezpůsobí pád svévolníka v den, kdy se odvrátí od své svévole... On se od svého hříchu odvrátí...hříchů, kterých se dopustil, se mu nebudou připomínat, ...jistě bude žít.“* (Ez 33,12-33,16)¹⁴⁷.

Po Butchově záchraně mafiánského gangstera se ukazuje, že tento čin nebyl vůbec marný, ale naopak je mu zrada v zápase zcela odpuštěna, jen s jednou podmínkou, že se již

---

¹⁴⁴ Bible (2008), 1103.

¹⁴⁵ Bailey (2014), 72.

¹⁴⁶ Bailey (2014), 71-72.

¹⁴⁷ Bible (2008), 1103-1104.

ve městě nikdy neukáže. Otvírá se mu tak příležitost na nový život s Fabienne výměnou za vnitřní snahu o nápravu. Tato forma boxerova pokání, představená ve filmu uvědoměním si vlastních hříchů a následné nápravy, mu zajišťuje Boží milosrdenství s důrazem na to, že se má vyvarovat návratu na špatnou životní cestu. Jelikož se Hospodinovi podařilo Butche obrátit a probudil k novému životu: „*očistím vás ode všech vašich nečistot...a dám vám nové srdce...*“ (Ez 36,25-26)¹⁴⁸, lze jeho osud považovat ve výsledku za šťastný.

---

¹⁴⁸ Bible (2008), 1108.

ZÁVĚR

Přestože se na první pohled zdá odvážné hledat spojitost mezi biblickou knihou Ezechiel a moderní filmovou tvorbou, v případě snímku Pulp Fiction se tato propojenost zdá více než patrná. Nejen, že se ve filmu objevuje přímá citace Ezechielova proroctví, ale především je na osudech jednotlivých postav zřetelně viditelný Boží zásah, který nakonec vede k jejich spáse nebo záhubě. Jedná se o věčný rozpor Božího hněvu a milosrdenství, trestu, pokání a očistění od hříchu, které vede k odpuštění. Tyto prvky jsme se snažili rozpoznat na konkrétních životních příbězích jednotlivých protagonistů filmu.

Hlavním představitelem náboženského vykoupení, jehož transformace symbolizuje zároveň hlavní téma filmu – milosrdenství, je Jules. Ten je ovlivněn Božím zásahem, který mu dává procitnutí – slyší něco, co lze označit za volání Hospodina, a tak se snaží vyvarovat vykonávání Božího hněvu, a naopak se více zaměřuje na Boží milosrdenství, díky čemuž se rozhodne opustit život zločince a zahájit nový a spravedlivý život právě v pravý čas, aby sám sebe zachránil. Ukazuje se, že to je dobrým rozhodnutím, které přináší odpuštění. Dar Boží milosti se naskýtá i postavám Mii a Butche, jež dokázali vnímat znamení od Hospodina a odvrátit se od života plného zla v pravý čas. Naopak osud Božího trestu a záhuby je určen Vincentovi, který zcela ignoroval Boží moc a byl k ní skeptický i poté, co Hospodin ušetřil jeho život. Jako jediný za zmíněných postav v této práci tak nepociťuje Boží milost a je za páchané zlo potrestán, čímž se stává patrným protikladem k ostatním protagonistům.

Vezmeme-li v úvahu celkovou perspektivu filmu, předkládá se nám závěr, že ti, kteří sami milosrdenství nedokáží anebo nechtějí projevit, nedostávají ho ani od Boha a jejich osud končí zaslouženým trestem. Film Pulp Fiction se tak v návaznosti na Ezechiela spolu s uměleckou brilantností jeho režiséra stává realistickým a krásným zobrazením Boží milosti odrážející se ve vykoupení ztracených jedinců.

BIBLIOGRAFIE

BAILEY, Jason. *Pulp fiction: kompletní historie mistrovského díla Quentina Tarantina*; přel. Petr Stránský. Praha: Sloart, 2014. ISBN 978-80-7391-854-5.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2008. ISBN 978-80-85810-75-2.

FURMAN, Refael. Trauma and Post-Trauma in the Book of Ezekiel. *Old testament essays*. South Africa: OTSSA, 2020, roč. 33, č. 1, s. 32-59. ISSN 1010-9919.

HALPERIN, David J. *The Faces of the Chariots: Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision*. Tübingen: Mohr, 1988. ISBN 3-16-145115-5.

CHRISTMAN, Angela Russell. „*What did Ezekiel see?*“: *Christian exegesis of Ezekiel's vision of the chariots from Irenaeus to Gregory the Great*. Boston: Brill, 2005. ISBN 90-04-14537-0.

Jeruzalémská Bible: Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou: XIV. svazek (Ezechiel, Daniel). Praha: Krystal OP, 2005. ISBN 80-85929-74-0.

MCKEATING, Henry. *Ezekiel*. Sheffield: JSOT Press, 1993. ISBN 1-85075-428-4.

MEIN, Andrew. *Ezekiel and the Ethics of Exile*. New York: Oxford University Press, 2006. ISBN 978-0-19-829992-9.

MOUGHTIN-MUMBY, Sharon. *Sexual and Marital Metaphors in Hosea, Jeremiah, Isaiah and Ezekiel*. New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-923908-5.

ODELL, Margaret S. *Smyth & Helway Bible Commentary: Ezekiel*. Macon: Smyth & Halwys Publishing, Inc., 2005. ISBN 1-57312-073-1.

Prorocké knihy Starého zákona; přel. Flek a Hedánek. České Budějovice: Biblion, 2008. ISBN 978-80-903528-9-6.

SOKOL, Jan. *Čtení z Bible: výběr textů ze Starého a Nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost a Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-87287-62-0.

Starý zákon: Knihy prorocké III. (Ezechiel – Daniel); přel. Václav Bogner. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1981.

Internetové zdroje

ANDERSON, Ari. *How Jules Became the Shepherd: Redemption in Pulp Fiction*. In: Medium [online], 15.02.2016 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://medium.com/@arianderson/that-was-divine-intervention-b655ef5350ab>.

DAN, Joseph. *Visions*. In: Jewish Virtual Library [online], c2008 [cit. 18.02.2021]. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/visions>.

HUSSEY, Chad. *The Truth about Pulp Fiction and Ezekiel 25:17*. In: Really Duck Soup [online], 27.12.2017 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://reallyducksoup.blogspot.com/2017/12/the-truth-about-pulp-fiction-and.html>.

PASION, Max. *Pulp Fiction's Fake Ezekiel Bible Verse & Real Religious Meaning Explained*. In: ScreenRant [online], 21.06.2020 [cit. 02.05.2021]. Dostupné z: <https://screenrant.com/pulp-fiction-movie-ezekiel-bible-real-fake-meaning/>.

Pulp Fiction. In: Postavy.cz [online], c2008-2021 [cit. 02.05.2021]. Dostupné z: <https://www.postavy.cz/svet/pulp-fiction/>.

Pulp Fiction Study Guide. In: GradeSaver [online], c1999-2021 [cit. 02.05.2021]. Dostupné z: <https://www.gradesaver.com/pulp-fiction>.

Film

Pulp Fiction [film]. Režie Quentin TARANTINO. USA: Miramax Home Entertainment, 1994.

PŘÍLOHY

V návaznosti na obsah druhé kapitoly a pro úplnost této práce je níže uveden kompletní přehled Ezechielových vizí, včetně jejich krátkého popisu.

Ezechiel povolán za proroka (Ez 1,1-3,21)¹⁴⁹

Vidění Hospodinovy slávy (Ez 1): „*Hospodin zjevuje prorokovi svou slávu a vládu nejen nad Izraelem, nýbrž i nad Babylonem.*“

Vyslání ke službě (Ez 2,1-3,9): „*Prorok je poslán ke vzpurnému lidu izraelskému s varováním; na Hospodinův příkaz sní knihu nářků nad svým lidem.*“

Ezechiel strážcem Izraele (Ez 3,10-3,21): „*Prorok má být strážcem těch, na nichž lpí vina; nebude-li je varovat, bude vinen jejich smrtí.*“

Soud nad Jeruzalémem (Ez 3,22-24,27)¹⁵⁰

Tři znamení pro Jeruzalém (Ez 3,22-5,4): „*Prorok znovu vidí Hospodinovu slávu a dostává příkaz vlastním příkladem lidu důrazně postavit před oči jeho úděl; bude spoután, má oněmět, naznačit bídu v obleženém městě a pohromu, která všechny postihne.*“

Popis Hospodinova soudu (Ez 5,5-5,17): „*Hrozná bída dolehne na lid pro jeho modlářství. Pokud nepadne za oběť hladu, moru nebo meči, bude rozprášen do celého světa.*“

Vyhlazení modlářů (Ez 6): „*Místa poskvrněná modloslužbou budou zničena. Zahynou i modloslužebníci.*“

Ohlášení konce (Ez 7): „*Boží lítost nad proradným lidem má své meze, spáchané násilnosti volají po soudu.*“

Znesvěcení chrámu modloslužbou (Ez 8): „*Prorok se může na vlastní oči přesvědčit, jak lid propadl modloslužbě a že i chrám jí je poskvrněn.*“

Trest začne od chrámu (Ez 9): „*Vidění muže ve lněném šatě. Hospodinovi věrní jsou na čele označeni znameními, ostatní propadají záhubě.*“

Hospodinova sláva nad cheruby (Ez 10): „*Popis prorokova vidění Hospodinovy slávy vznášející se nad cheruby.*“

Soud nad předáky lidu (Ez 11,1-11,13): „*Obležené město bude podobno hrnci, v němž se vaří maso. Před Hospodinovým soudem není uniknutí.*“

---

¹⁴⁹ Bible (2008), 1059-1062.

¹⁵⁰ Bible (2008), 1062-1090.

O návratu přesídlených (Ez 11,14-11,25): „*Hospodin shromáždí zase svůj rozptýlený lid a bude mu svatyní. Zaslíbuj jim nové srdce a nového ducha.*“

Přesídlení krále i lidu (Ez 12,1-12,20): „*Prokopanou stěnou domu se prorok stěhuje, aby naznačil, jak budou obležení prchat z Jeruzaléma.*“

Proti pochybovačům (Ez 12,21-12,28): „*Lid pochybuje o pravdivosti Božího slova, protože se následky nedostavují vzápětí; přesvědčí se však o svém omylu.*“

Proti lživým prorokům (Ez 13): „*Proroci svádějí lid ohlašованиеm pokoje a prorokyně šíří kouzelné váčky. Jediná naděje je u Hospodina, byť i těžce doléhala jeho ruka pro nevěru lidu.*“

Proti modlářům (Ez 14,1-14,11): „*Odpadnout od Hospodina znamená smrt. Modly nezachrání nikoho.*“

Noe – Daniel – Jób (Ez 14,12-14,23): „*Když se Hospodin rozhoduje potrestat svůj lid, nepomohou ani přímluvy tří spravedlivých. Noeho, Daniela a Jóba.*“

Neužitečná réva (Ez 15): „*Jako je neužitečné dřevo z vinné révy, tak jsou neužiteční i obyvatelé Jeruzaléma.*“

Kenaanský původ Jeruzaléma (Ez 16): „*Prorok připomíná Jeruzalému jeho neizraelský původ, který se projevuje kenaanskými zvrácenostmi a nevěrou vůči Hospodinu, jenž jej od počátku zahrnoval jen láskou. Jeruzalém jednal hůře než Samaři; trest jej nemine.*“

Podobenství o vrcholku cedru a vinném kameni (Ez 17): „*Babylonský král přiletěl jako orel a dosadil v Judsku krále Sidkijáše. Ten bude hledat pomoc u jiného orla, krále egyptského; tím uvrhne sebe i celou zemi do neštěstí. Hospodin však ve své zemi zasadí jiný cedr, dá povstat svému Pomazanému.*“

Každý bude trestán za svůj hřích (Ez 18): „*Nikdo se nesmí vymlouvat, že trpí za druhého. Každý ponese následky vlastních činů.*“

Nářek nad královským domem (Ez 19): „*Judští králové přivedli sebe i zemi do zkázy. Někdejší její sláva přišla vniveč.*“

Boží dobrodiní a nevěra lidu (Ez 20,1-20,29): „*Přestože lid ví, jak bylo potrestáno nevěrné pokolení, jež Hospodin vyvedl z Egypta, lehkovážně popuzuje Hospodina k hněvu a zpronevřuje se jeho zákonu.*“

Ohlášení soudu i milosti (Ez 20,30-20,44): „*Pokolení vyvedené z Egypta nevešlo pro svou nevěru do zaslíbené země; jejich potomci pro svou nevěru z ní budou rozptýleni mezi pronárody.*“

Meč proti Jeruzalému (Ez 21,1-21,22): „Prorok ohlašuje pohubení a zpusťování judské země mečem.“

Meč krále babilonského (Ez 21,23-21,32): „Vykonavatelem soudu bude babilonský král. Judský král Sidkijáš bude svržen.“

Meč proti Amónovcům (Ez 21,33-21,35): „I na Amónovce dolehne meč babilonského krále.“

Jeruzalémské ohavnosti (Ez 22): „Jeruzalém je město, v němž se prolévá krev a páše ohavné modlářství. Proto jej Hospodin promění v tavicí pec, aby se struska oddělila od čistého kovu.“

Ohola a Oholíba (Ez 23): „Jeruzalém a Samaří jsou dvě dcery jedné matky. V Jeruzalémě měl Hospodin svůj stan, ale stejně jako Samaří i toto město bylo svému Bohu nevěrné a oddávalo se cizím božstvům. Nedalo se poučit údělem své sestry; bude proto pykat za své hříchy.“

Jeruzalém kypícím hrncem (Ez 24,1-24,14): „Znovu se vrací obraz obleženého města jako hrnce nad ohněm. Své nečistoty nebude zbaveno.“

Smrt prorokovy ženy (Ez 24,15-24,27): „Smrt prorokovy ženy bude přesídlencům znamením, že padl Jeruzalém.“

Soud nad pronárody (Ez 25,1-32,31)¹⁵¹

Výrok proti Amónovcům (Ez 25,1-25,7): „Škodolibost Amónu se obrátí proti němu. Co postihlo Judu, postihne i jej.“

Proti Moábu (Ez 25,8-25,11): „Ani Moáb neujde Hospodinovu soudu; pak pozná, že Hospodin je Bohem.“

Proti Edómu (Ez 25,12-25,14): „Edómci se těžce provinili proti Izraeli, ale Hospodin svůj lid pomstí.“

Proti Pelištejcům (Ez 25,15-25,17): „Pelištejci šířili zkázu, ale nastane den, kdy budou sami vypleněni.“

Proti Týru (Ez 26): „Na nedobytný Týr přitáhnou Babyloňané a jeho pád naplní hrůzou všechny ostrovy.“

Nářek nad Týrem (Ez 27): „Týr, proslulý svými plavbami a zámořským obchodem, nadobro zajde.“

---

¹⁵¹ Bible (2008), 1091-1103.

Velikášství krále týrského (Ez 28,1-28,19): „Týrský král se pokládá za bohorovného a spoléhá na svou moudrost i bohatství. Bude však sražen z hory bohů a bídne zahyne v srdci moře.“

Proti Sidónu (Ez 28,20-28,23): „Ani Sidón neobstojí před Božím soudem.“

Izrael bude shromážděn (Ez 28,21-28,26): „Soudem nad okolními pronárody se Hospodin přizná ke svému lidu.“

Proti Egyptu (Ez 29,1-29,16): „Zpupnost faraóna vrhá i celou zemi do zkázy. Moc Egypta bude snížena a Izrael se tam už nebude utíkat o pomoc.“

Egypt mzdou Nebúkadnesarovou (Ez 29,17-29,21): „Za marné obléhání Týru má být Nebúkadnesar odškodněn hojnou kořistí v Egyptě.“

Pád Egypta (Ez 30): „Egypt i jeho spolčenci padnou. Nezachrání je jejich modly ani vojsko.“

Podobenství o cedru (Ez 31): „Faraó je varován příkladem Ašúru, který se podobal libanonskému cedru a přece byl ze své výše sražen do jámy.“

Nářek nad faraómem (Ez 32,1-32,16): „Třebaže se faraó ve své moci podobá lvu či draku, je jeho pád neodvratný a zpusťošén bude i celý Egypt.“

Příklad pobytých pronárodů (Ez 32,17-32,31): „Z údělu Asýrie a různých pronárodů si může Egypt vzít poučení i pro sebe. Ani on neujde zkáze.“

Obnova lidu (Ez 33,1-39,29)¹⁵²

Strážné poslání proroka (Ez 33,1-33,9): „Prorok je povinen hříšníka varovat, jinak ponese sám odpovědnost za jeho krev.“

Hospodin netrestá nevinné (Ez 33,10-33,20): „Každý bude pykat za svůj hřích, ale má naději, obrátí-li se.“

I ti, kdo přežijí, budou souzeni (Ez 33,21-33,33): „Marně se lid dovolává Abrahama. Svou nevěrou vůči Hospodinovu na sebe přivolal neodvratný trest.“

Proti špatným pastýřům Izraele (Ez 34,1-34,16): „Pastýři Izraele nedbají o svěřený lid, ale sledují vlastní prospěch. Hospodin se proto svého lidu ujme sám a pastýře požene k zodpovědnosti.“

---

¹⁵² Bible (2008), 1103-1113.

Zaslíbení dobrého pastýře (Ez 34,17-34,31): „*Hospodin se nad svým lidem slituje a dá mu věrného pastýře, nového Davida. Navíc s nimi uzavře smlouvu pokoje.*“

Výrok proti hoře Seíru (Ez 35): „*Seír-Edóm je typem odvěkého nepřítele Izraele, ale Hospodin se svého lidu zastane a Seír bude zpuštěn.*“

Zaslíbení horám izraelským (Ez 36,1-36,15): „*Izraelské hory, dříve pustošené nepřáteli, budou zbaveny cizího jha a okusí opět požehnání svého Boha.*“

Lid obdrží nové srdce a nového ducha (Ez 36,16-36,38): „*Pro své svaté jméno Hospodin svůj lid očistí od jeho nepravosti a uchrání jej nových nevěrností darem nového srdce a nového ducha.*“

Údolí suchých kostí (Ez 37,1-37,14): „*I suché kosti je Hospodin schopen probudit k novému životu. Stejně probudí k novému životu i svůj lid proti všemu lidskému očekávání.*“

Izrael a Juda budou opět sjednoceni (Ez 37,15-37,28): „*Izraelské kmeny, dříve nesvorné, se opět sjednotí pod vládou nového Davida a Hospodin s nimi uzavře věčnou smlouvu pokoje.*“

Proroctví o příchodu Gógově (Ez 38): „*Na sklonku dnů přivede Hospodin na svou zemi apokalyptického nepřítele Góga, ale pak se postaví proti němu a prokáže svou svrchovanost před očima všech pronárodů.*“

Proroctví o zničení Góga (Ez 39): „*Porážka Gógových vojsk bude zdrcující a rozptýlený Izrael se zase vrátí do své země.*“

Nový Jeruzalém: chrám (Ez 40,1-47,12)¹⁵³

Prostor kolem chrámu (Ez 40,1-40,27): „*Prorokovi je ve vidění ukázán budoucí chrám. Popis vstupní, severní a jižní brány a vnějšího nádvoří.*“

Nádvoří a brány (Ez 40,28-40,37): „*Popis vnitřního nádvoří chrámového a jeho tří bran.*“

Obětní stoly a kněžské komory (Ez 40,38-40,46): „*Rozmístění obětních stolů u bran a komor pro zpěváky a kněze.*“

Rozměry chrámu a jeho příslušenství (Ez 40,47-42,20): „*Rozměry nádvoří a chrámu; vnitřní rozdělení a vybavení chrámu.*“

---

¹⁵³ Bible (2008), 1113-1124.

Příchod Hospodinovy slávy (Ez 43,1-43,12): „*Hospodinova sláva se vrací do chrámu. Hospodin obeznamuje lid s budoucím řádem svého domu.*“

Oltář (Ez 43,13-43,27): „*Popis oltáře, jeho míry a způsob posvěcení.*“

Východní brána (Ez 44,1-44,5): „*Východní brána, již vešla Hospodinova sláva, zůstává navždy zavřená. Jen kníže do ní smí vstoupit.*“

O chrámové službě (Ez 44,6-44,19): „*Zákaz vstupu pro cizince; lévijci jsou pověřeni pomocnými pracemi; kněžská práva jsou vyhrazena Sádokovcům.*“

Ustanovení pro kněze (Ez 44,20-44,31): „*Kněžská práva a povinnosti.*“

Svatý díl Hospodinův a díl knížete (Ez 45,1-45,8): „*V zemi bude odděleno zvláštní území pro chrám, pro kněze a lévijce a pro knížete.*“

Práva a povinnosti knížete (Ez 45,9-46,15): „*Výzva k uplatňování práva; předpisy pro oběť pozdvihování, pro oběť za hřích, pro hod beránka a jiné slavnosti.*“

Dědičný podíl knížete (Ez 46,16-46,18): „*Kníže má právo udílet dary jen e svého dědičného podílu; lid nesmí být zbavován svého vlastnictví.*“

Kuchyně pro oběti (Ez 46,19-46,24): „*Kuchyně pro přípravu obětního masa jsou umístěny tak, aby nepovolání s nimi nepřišli do styku.*“

Chrámový pramen (Ez 47,1-47,12): „*Z chrámu vychází životadárný pramen, který uzdraví i vody pustého moře.*“

Země a město (Ez 47,13-48,35)¹⁵⁴

Pomezí a město (Ez 47,13-47,23): „*Země bude rozdělena mezi dvanáct pokolení; Josefovci dostanou dva díly. I bezdomovci dostanou svůj podíl.*“

Podíl severních kmenů (Ez 48,1-48,7): „*V rovnoběžných pruzích bude země na sever od středního pásu rozdělena mezi sedm pokolení, včetně Judy.*“

Díl Hospodinův (Ez 48,8-48,22): „*Středí pás země kolem Jeruzaléma a chrámu bude náležet kněžím, lévijcům a knížeti.*“

Podíl jižních kmenů (Ez 48,23-48,29): „*Zbylých pět pokolení obdrží územní příděl na jih od svatého města.*“

Městské brány a jméno města (Ez 48,30-48,35): „*Městských bran bude dvanáct a budou se nazývat podle izraelských pokolení.*“

---

¹⁵⁴ Bible (2008), 1124-1126.